PHẠM CAO HOÀN

Cẩm Nang Lập Vườn trong THÀNH PHỐ

NHÀ XUẤT BẢN PHỤ NỮ

CẨM NANG

LẬP VƯỜN TRONG THÀNH PHỐ

Mục lục

Lời tựa 5

1. Mục đích thiết kế vườn nhỏ 7

2. Chọn cây trồng 11

3. Trồng cây trong chậu, bồn 23

4. Lót nền 30

5. Nét đặc biệt 34

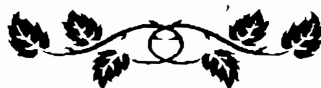
6. Trồng và chăm cây cối 38

7. Các kiểu vườn mẫu 41

PHẠM CAO HOÀN

CẨM NANG

LẬP VƯỜN TRONG THÀNH PHỐ

NHÀ XUẤT BẢN PHỤ NỮ

Cẩm nang lập vườn trong thành phố

Chịu trách nhiệm xuất bản :
TRẦN THU HƯƠNG

Chịu trách nhiệm bản thảo :
MAI QUỲNH GIAO

Biên tập : **QUỲNH HƯƠNG**

Bìa : **KIỀU MINH**

Trình bày : **THIỆN TRUNG**

Sửa bài : **HUỲNH LONG**

In 1.000 cuốn, khổ 17 x 19cm Tại Xưởng In SCITECH. Giấy phép số : 54-23/QLXB ký ngày 19-1-1998. In xong và nộp lưu chiểu tháng 3 năm 1998.

LỜI TỰA

Diện tích đất hẹp không phải là bất lợi trong việc lập vườn. Một mảnh vườn nhỏ, hay vài mẫu đất đều khiến chúng ta phải dùng trí tưởng tượng như nhau. Càng ngày diện tích vườn tược càng bị thu hẹp vì nhu cầu xây dựng nhà cửa ngày càng tăng, và còn vì lối sống đô thị bận rộn khiến nhiều người thích một khu vườn "bỏ túi" hơn, đòi hỏi ít thời gian chăm sóc.

Người ta thường e ngại trước ý tưởng lập một khu vườn ở thành phố vì cho rằng ở đó không đủ ánh sáng cho cây cối phát triển. Tuy nhiên, bạn hoàn toàn có thể thành công, chỉ cần biết kỹ thuật trồng trọt, và một chút óc tưởng tượng.

Ngay khi bạn không có khoảnh đất riêng nào, bạn cũng có thể tự tạo ra bằng cách xây tường, dựng hàng rào hay bờ giậu để xây dựng một thế giới riêng của mình, dù nó có nhỏ bé.

Vậy chính xác một khu vườn nhỏ hay một sân sau kiểu này cần kích thước bao nhiêu ? Thông thường kích thước trung bình là dài 3,7m và rộng 1,8m, có tường gạch bao quanh. Tuy nhiên, dù nhỏ cỡ nào, ngay cả khi chỉ bằng cái hành lang, thì cách sắp xếp khu vườn và cách trồng cây cối cũng không khác nhau.

Sắp xếp vườn cho hợp ý và chọn cây trồng thích hợp là chìa khóa dẫn đến thành công. Dù bạn không phải là nghệ nhân tầm cỡ, bạn cũng nên bỏ chút thời gian để nghĩ xem vườn mình sẽ ra sao : cái gì cần giấu và cái gì bạn muốn phô ra qua ô cửa sổ ; đó là khu vườn để dạo chơi hay để nhìn ngắm : cần trang trí gì thêm ? bạn thích cây có tán lá hay hoa, cây thường hay loại bụi nhỏ ?

Có nhiều loại cây có thể hợp với mọi kiểu vườn, nhưng đôi khi loại cây bạn thích lại không phù hợp với vườn của bạn. Ví dụ, bạn bỏ tiền ra mua loại hoa đỗ quyên khá đắt, đất của bạn có chất vôi, trong khi đỗ quyên là cây ưa môi trường axit, như vậy thật phí. Tất nhiên, bạn có thể giải quyết vấn đề bằng cách trồng cây trong chậu có loại đất phù hợp. Tuy nhiên, mọi cố gắng sẽ vô dụng nếu bạn cố trồng loại cây cần ánh nắng ở nơi có bóng râm. Có rất nhiều cây hợp với

bóng mát như các loại dây bò hay loại chỉ sống một năm. Cho dù đất ẩm lạnh hay đất khô cằn, có các loại cây phù hợp. Chương II sẽ chỉ dẫn cho bạn.

Nếu không có một khu vườn lớn, điều duy nhất bạn không thể đạt được là đi quanh vườn trong một đêm hè nóng nực. Nhưng nếu cứ đi một lát rồi dừng lại nhìn ngắm, thì khu vườn nhỏ của bạn sẽ nở rộng hơn nhiều. Bạn cũng có thể tạo ấn tượng, cảm giác mới bằng việc phát triển cây cối, di chuyển chỗ của nó, thêm thắt các thứ khác... Chắc chắn sẽ tạo ra hiệu quả như ý.

Phải luôn luôn phát triển khu vườn. Người làm vườn, cũng như một nghệ sĩ, không bao giờ nên hài lòng với những gì đã đạt được, phải luôn đi tìm cái hoàn hảo hơn.

Một khu vườn nhỏ có thể đem lại sự mãn ý tuyệt vời cho người làm vườn tài tử. Nó có thể sắp xếp theo cách thức nào đó mà không phải chăm sóc thường xuyên, nhưng nó vẫn là nơi lý tưởng để nghỉ ngơi thoải mái. Mặc khác, người không khéo tổ chức có thể chất cây đầy vườn, để rồi sau đó luôn bận việc, nào là tỉa cành, uốn dây leo, đi dạo hay sửa sang vườn tược. Nếu thêm việc trồng cây trong nhà kính thì mùa đông vẫn đầy việc để làm.

Khu vườn sẽ nói lên tính tình của bạn. Và từ những loại cây bạn chọn, cách sắp xếp trong vườn có thể cho biết nhiều về tính khí của bạn. Đừng cố bắt chước rập khuôn cách bài trí của người khác, vì đôi khi nó không hợp với khu vườn hoặc ngôi nhà của bạn. Tốt nhất là nên chọn lựa cây gì phù hợp với điều kiện, hoàn cảnh và ngôi nhà của bạn.

1

MỤC ĐÍCH THIẾT KẾ VƯỜN NHỎ

Người ta có thể thiết kế khu vườn nhỏ nhằm nhiều mục đích khác nhau. Thế nhưng mục đích cơ bản là tạo ra cảnh sắc vui mắt để nhìn ngắm quanh năm suốt tháng. Khu vườn phải tô điểm thêm cho ngôi nhà, cách thiết kế nên xây gạch hay trát vữa, quét vôi ; thêm vài tiểu tiết đặc biệt như hành lang hay cửa sổ kiểu Pháp. Đồng thời phải để ý xem xét toàn bộ cảnh trí của khu vườn khi đứng trên nhìn xuống.

Hầu hết mọi người đều thích có một chỗ vừa ý trong vườn để ngồi, và thường chọn nơi có nhiều ánh sáng, không nhất thiết là phải gần nhà. Một chi tiết cần có nữa là trang trí thêm đồ gỗ để khu vườn thêm hấp dẫn. Bạn chắc sẽ có nhiều thời gian thảnh thơi vì khu vườn nhỏ cần rất ít thời gian chăm sóc.

Việc đặt vỉ nướng thịt trong vườn tại các nước phương Tây để họp mặt cuối tuần hay các kỳ lễ nghỉ trong năm là rất phổ biến, do đó nên dự trù hoặc xây ở một nơi cố định, để tránh mất thì giờ bày ra, cất dọn hay thất lạc. Có một số vật dụng cần để ở chỗ khuất, như thùng rác, đồ làm vườn hay phân bón. Ngoài ra, việc thiết kế vườn còn phụ thuộc vào nhiều yếu tố khác như trẻ em, thú nuôi trong nhà và thời gian bạn dành ra để chăm sóc vườn tược. Nếu trong gia đình có người tàn tật, bạn cũng nên hỏi ý kiến của họ trước.

Nếu không có nhiều thời gian, bạn chỉ cần nén lớp đất trên mặt cho cứng, trang trí bên trên bằng các chậu cảnh hoặc các bụi cây. Một khi cây phát triển, chúng sẽ che phủ đất làm cỏ mọc chậm lại. Lúc này việc cần làm ngay là bỏ ít thời gian chăm sóc, cắt xén để có có hình dạng đẹp mắt.

Bạn cũng không nên trồng nhiều cây. Chỉ cần vài dây leo, hai hoặc ba bồn là đủ. Hãy chọn các loại cây mà lá có dạng thay đổi là được.

Nếu thích làm vườn, bạn nên trồng đủ loại như : vạn niên thanh, cây thuốc và các cây ngắn ngày. Vì đất có hạn, bạn phải cân nhắc kỹ và việc đầu tiên là xem mình thích loại dây leo nào. Nếu vườn quá trống trải, hãy nhanh chóng trồng các cây lớn nhanh để lấp chỗ trống. Điều cần lưu ý nữa là phải xem vị trí khu vườn. Hầu hết các khu vườn nhỏ hay sân sau đều bị khuất nắng, vì vậy cần tận dụng vị trí ánh nắng sẵn có.

Dù bạn thích một khu vườn gọn sạch hay rậm rạp xô bồ, thì bạn cũng đừng bao giờ cố trồng quá nhiều cây ngay từ đầu. Một khi bạn nhận ra mình đã trồng quá nhiều, cây này lấn át cây kia, thì bạn sẽ không đánh chúng sang chỗ khác được. Tốt nhất là nên bố trí các bụi nhỏ ở các khoảng cách vừa phải và nhớ rằng chúng sẽ còn mọc lan ra đấy ; trồng vào chỗ trống các loại cây thường niên (chỉ sống một năm). Đất càng tốt thì cây cối càng lớn nhanh. Do đó nếu đất quá xấu,

nên tìm một ít đất tốt rải mặt hoặc bón phân (chuồng, hóa học) trước khi trồng.

Những góc khuất rất dễ trồng cây trang trí. Tránh để nhiều chỗ trống nhỏ rải rác, làm cho khu vườn thiếu sức sống. Nên lượn một lối nhỏ quanh bụi cây lớn hoặc tạo một đường vòng cung gần cuối vườn để người ta không thể thấy rõ cái nằm phía bên kia, như vậy dáng vẻ khu vườn sẽ tự nhiên hơn.

Có thể tạo điểm nổi bật, gây chú ý ở một góc nào đó như một bức tượng ở lối đi vòng cung hay một vòi nước chôn ngầm dưới đất. Đôi khi bạn sẽ cảm thấy khó tạo được vẻ tự nhiên và ngăn nắp cho vườn, đặc biệt là lúc cây còn quá nhỏ. Tuy nhiên khi mọi thứ đã đâu vào đấy, bạn sẽ dễ phát hiện và sửa chữa những thiếu sót.

Nếu vườn bạn nằm kế cận những vườn khác, bạn không vướng bận nhiều trong việc bài trí quanh vườn, chỉ cần trồng các loại cây sống lâu năm mà bạn thích để làm hàng rào.

Yếu tố quan trọng nữa là chọn các loại hoa có màu sắc hài hòa, đừng để màu hoa này chọi với hoa kia, hay có quá nhiều màu sắc trong vườn. Ví du cây thân xanh trắng thì phải có hoa hồng, xanh hay trắng. Màu trắng và vàng rất hợp nhau tạo sự vui mắt. Khi trồng cây, hoa nào sắc quá sáng thì phải cẩn thận trong cách bài trí để tránh cảnh lòe loẹt.

THỰC HÀNH

Khu vườn được thiết kế thế nào còn tùy thuộc vào việc khu đất còn mới hay đã có từ trước. Nên thảo ra những kiểu bạn thích chứ đừng rập khuôn theo đặc điểm của khu vườn cũ.

Có nhiều dãy nhà cũ xây giống nhau (bây giờ rất nổi tiếng nhờ đổi mới), thường cho xây tường kín sân sau để làm vườn. Những vườn kiểu này thường rất tối và ủ dột. Tuy nhiên, một mảnh đất nhỏ bé và có vẻ xấu xí nhất cũng có thể biến hóa thành cõi thiên đường yên tĩnh của riêng bạn.

Nếu là nhà mới, muốn có vườn đẹp, trước hết bạn phải xây tường hoặc làm hàng rào, dọn rác trước khi mua đất tốt phủ lên mặt.

Một vấn đề nữa đặt ra khi lập vườn sau nhà là đường chuyển vật liệu vào vườn. Nó thường phải đi qua nhà hoặc đưa qua tường, do đó cần tính toán kỹ khi mua tượng đá lớn hoặc cây to.

TRẺ EM VÀ GIA SÚC

Nếu nhà có trẻ em, bạn nên làm một thảm cỏ, dù nhỏ, trong vườn để chúng chơi đùa. Nên chuẩn bị dụng cụ cắt cỏ, và phải sắp xếp chỗ để cất nó khi không dùng. Bãi đất dùng làm thảm cỏ phải thật bằng phẳng, có thể trồng cỏ hoặc gieo hạt.

Nếu thực sự không đủ chỗ để tạo thảm cỏ, bạn cũng gắng dành một khoảnh đất nho để trẻ có chỗ chơi đùa

Nếu muốn trồng bụi nhỏ, đừng chọn loại cây gai, hay cọc, kể cả loại quá èo lả, dễ chết.

Trẻ em thường đua xe đạp hoặc xe con trong vườn, do đó khi xây cất hay thiết kế, cái gì cũng nên làm bằng phẳng vì chúng hay vấp ngã. Hồ nước hay những thứ tương tự không nên xây, vì có thể sẽ gây nguy hiểm, rủi ro cho trẻ. Hãy đợi chúng lớn, lúc đó bạn có thể biến bãi đất trống hồi trước thành hồ nước cũng

chưa muộn. Xích đu chiếm khá n nhiều không gian, nhưng nếu có một cây lớn, bạn có thể tận dụng để mắc hai đầu dây xích lên cành cây. Trước hết, phải đảm bảo là dây bền và chắc.

Khu vườn bình thường vẫn là hợp nhất cho trẻ, vì ta sẽ chẳng cần lo dọn dẹp đồ chơi hay cảm thấy bị ràng buộc hạn chế như khi chúng chơi trong một khu vườn sang trọng, cầu kỳ. Đừng nên xây các lối đi quanh co, vì trẻ em chỉ thích đi con đường ngắn gọn. Và cách tốt nhất để khuyến khích chúng biết trân trọng, bảo dưỡng cây là cho chúng một khu đất để tự trồng và chăm sóc cây.

Nếu có chó, nên dành đủ chỗ cho nó ở và đi lại. Mèo thường rất khó kiểm soát, bạn nên trồng cây bạc hà mèo (loại này mèo rất thích) ở góc vườn để dụ nó khỏi bén mảng phá phách cây cỏ khác.

CHE CHẮN

Ở thành phố thật khó mà kiếm được chỗ trước nhà để đặt thùng rác, vì vậy phải đặt ở một nơi trong vườn. Nên xây một "ngôi nhà nhỏ" làm kho chứa, có cửa để cất vật dụng cũng như để thùng rác (hình 1).

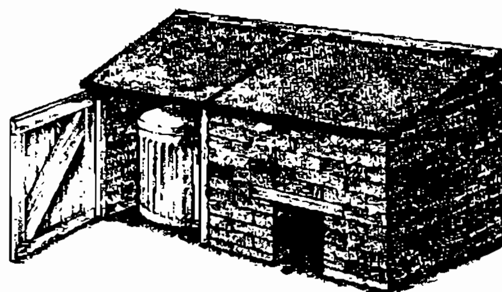
Bạn cũng có thể làm một hàng rào để che đi những gì mà bạn không muốn để lộ ra như phân bón, thùng rác, than củi hoặc ống dẫn nước. Sau đó trồng cây để che khuất tường gạch hoặc bờ rào.

Ngoài ra, đôi khi bạn cũng muốn che những chỗ mất thẩm mỹ như khoảnh sân bề bộn nhà hàng xóm, hay một góc nhà xấu xí. Lúc đó bạn nên trồng các loại cây chóng lớn, nhưng nhớ đừng bao giờ chọn loại cây bách Leyland. Giống này không những lớn rất nhanh, mà còn có thể xưng hùng xưng bá một vùng choán hết cảnh trí khu vườn. Trầu bà là một trong những loại cây được ưa chuộng khác. Cây này có ưu điểm là có thể sống trong bóng râm và xanh tươi quanh năm.

VUI CHƠI NGOÀI TRỜI

Xu hướng hiện nay là kết hợp vườn với nhà, người ta ít muốn chú tâm đến việc ra vườn hay vào nhà như trước kia. Để đạt được mục đích, người ta thường lợp mái cho sân trong, tô điểm thêm bằng các ô cửa sổ kiểu Pháp. Có thể dùng gạch lát nền, nước sơn giống ngôi nhà. Ưu điểm của một khoảng sân có mái che là bạn có thể ngồi thoải mái trong vườn ngay cả khi trời mưa. Hơn nữa, đây còn là địa điểm lý tưởng để tổ chức các buổi tiệc tối.

Ngay cả khi vườn của bạn ở ngay trung tâm thành phố, bạn cũng có thể tạo chút hoang dã và chất đồng quê cho nó.

H 1

Hãy để cây cối mọc tự nhiên, nẩy mầm từ các hạt giống do gió hoặc chim chóc tha đến.

Kiểu vườn này sẽ thu hút các loại chim chóc, bướm, côn trùng... và hấp dẫn cả người nữa. Nếu vườn có ao hồ và đường vào, ếch nhái cũng có thể "đăng ký hộ khẩu".

Môt kiểu vườn khác ngày càng phổ biến hiện nay là vườn Nhât Bản (hình 2). Chủ ý của vườn loại này là sự yên tĩnh tạo ra nhờ sự sắp xếp cây cối theo từng cụm, bao xung quanh bằng đá, sỏi và nước. Thiết kế nước chảy sẽ tạo cảm giác êm đềm trong bất kỳ kiểu vườn nào, và dễ giữ nước trong sạch hơn là để hồ. Nếu trong vườn có hồ nước, thì cần lưu tâm đến sự cân đối nhất định với các loại cây sản sinh oxy để giữ cho nước khỏi bị rêu xanh và nhớt.

Việc tưới nước là rất cần thiết, đặc biệt với các cây trồng trong chậu hoặc giỏ treo. Cây trồng cạnh tường cũng dễ bị khô, do đó nên dùng ống tưới dài, dễ cuộn và dễ cất. Hoặc là dùng hệ thống ống ngầm, vòi để lộ trên đất để lấy nước cho tiện.

Chú ý : Khi thiết kế sân trong hoặc lát gạch trong vườn, phải nhớ làm đường thoát nước. Nếu vườn bạn đổ nền cứng thì phải làm các lỗ rút nước.

2

CHỌN CÂY

Khu vườn thiếu ánh nắng không phải là yếu tố hạn chế việc chọn cây, vì có rất nhiều loại ưa bóng râm. Cái khó là làm sao chọn được loại cây hợp với khu vườn nhỏ. Vườn sau co lợi thế là có nhiều chỗ ẩn nấp, những cây mảnh dẻ sợ chói nắng có thể phát triển ở đây. Thật ra, không có quy tắc nào về việc trồng loại cây nào, ở đâu. Nhưng hãy xem các hướng dẫn sau như kim chỉ nam trồng vườn.

DÂY LEO VÀ CÂY BÁM TƯỜNG

Khi bắt đầu trồng cây, nên chọn loại dây leo trước. Sau đó chọn các loại khác sao cho hợp với nó. Một số dây leo có thể sống mà không cần chăm sóc, một số khác thì chỉ cần vài cái liếc mắt là bạn đã có thể yên trí.

1. Bóng râm

Trường xuân là loại cây cho bóng mát tốt nhất và chỉ cần chăm sóc ở giai đoạn đầu. Cây Hedera colchica "Dentata" là loại trường xuân lá to, đen thẫm ; "Variegata" là loại có lá màu kem : Hedera canariensis "Gloire de Marengo" cũng là một dạng trường xuân lá to khá phổ biến, tuy rằng không dai sức như loại Hedera colchica "Dentata", nhưng có thể mọc trong chỗ hiếm ánh sáng. Loại trường xuân Hedera helix lá nhỏ cũng khá đẹp và đa dạng : Trường xuân"Glacier" có lá xám bạc : "Golden Heart" có lá xanh, giữa màu vàng ; "Buttercup" có thân màu vàng lúc còn non... Phải nhớ kỹ rằng : màu sắc của hoa, cây sẽ kém tươi nếu để cây sống trong nơi quá tối. Loại Garrya elliptica là một dạng cây bụi, xanh quanh năm, sống khỏe ở các chân tường. Lá cây rậm, có lông, có tác dụng che chắn tốt : ở cây đực thường có các chùm hoa đuôi sóc rũ màu xanh xám.

Nếu muốn che những phần thiếu mỹ quan, tốt nhất là trồng loại cây Polygonum baldschuanicum một loại nho Nga. Cây này lớn rất nhanh, do đó hãy để nó tự phát triển.

2. Bóng râm bán phần

Chọn cây Hydrangea petiolaris - cây tú cầu - là thích hợp nhất. Đây là cây leo bám, có hoa trắng, rất hợp để tô điểm trong mùa hè. Nếu muốn cây màu sắc đa dạng thì chọn Parthenocissus (dây leo Virginia). Loại Parthenocissus henryana (dây leo Virginia - Trung Quốc) không mạnh như các loại khác nhưng có khả năng bám chắc vào tường mà không cần giàn.

Mùa đông, trồng Jasminum nudiflorum là thích hợp nhất vì nó có hoa vàng, làm sáng những ngày đông u ám. Hoa mộc qua thích hợp cho mùa xuân, trái mộc qua còn có thể dùng nấu thạch. Loại Chaenomeles speciosa lai cho hoa đủ màu, từ đỏ thắm đến trắng. Chaenomeles japonica có dáng nhỏ hơn và cho hoa màu đỏ cam. Nếu không sợ gai, bạn có thể trồng cây Pyracantha. Loại cây này sống dai và dễ trồng. Loại có quả mọng đỏ thường thấy nhất là loại Pyracantha atalantioides. "Aurea" có quả màu vàng tươi, đặc biệt chim chóc không thích, không phá hại cây. Cây kim ngân chỉ thích hợp với những nơi ít bóng râm. Giống cây xanh quanh năm Lonicera japonica là loại được trồng để che chắn. Giống "Aureoreticulata" có lá xanh thẫm, gân lá vàng, hoa tỏa hương. "Halliana" là loại cây đặc biệt, hoa có thể đổi từ màu trắng sang vàng

Hoa hồng là loại hoa chỉ trồng được ở nơi dịu nắng, nhưng vẫn có nhiều giống hồng leo có thể sống và nở hoa ở nơi có ít bóng râm. Chúng có thể nở hoa quanh năm nếu được ngắt ngọn thường xuyên và có giàn leo.

'Danse du Feu" là giống cây leo mới, ra hoa màu cam kép, có thể nở vào mùa thu ; "Golden Showers" có hoa vàng kép, mùi thơm nồng ; "Zéphirine Drouhin" thân có gai và hoa màu hồng, cánh bán kép, thơm mùi dễ chịu, thường nở vào mùa thu. Thích hợp với bóng tối là loại "Mme Grégoire Staechelin". Cây này có hoa cánh kép màu hồng, rất thơm, nhưng có nhược điểm là mau tàn hơn các loại khác. "Mme Alfred Carriere" là giống có hoa màu hồng phấn, hợp với các bức tường hướng về phía Bắc.

3. Mặt trời

Ceanothus và tử đằng hoa đều là các giống cây leo có hoa màu xanh rất đẹp, nhưng chúng không tự bám được vào tường. Ceanothus nở hoa đầu mùa hè đến chớm thu, trong đó giống Ceanothus "Gloire de Versailles" là điển hình nhất. Nếu thích tử đằng hoa, nên mua cành chiết vì thời gian chờ gieo hạt cho đến khi ra bông phải m[illegible] vài năm. Giống tử đằng hoa sinesis được trồng rộng rãi và có bông xanh đậm, lớn vào cuối xuân.

Actinidia là giống dây leo rụng lá hàng năm. Phổ biến hơn nữa là Actinidia chinensis hay còn gọi là dâu tây Trung Quốc hay trái Kiwi. Đây là cây trồng trong nhà kính nhưng cũng có thể sống mạnh khỏe ở ngoài trời, nơi có ánh nắng, hoặc bóng mát. Để cây có thể kết trái, thì dù cây đực hay cái, bạn cũng phải mua thêm cây phối giống.

Một giống Actinidia khác, như Actinidia Kolomikta, có lá hình trái tim rất đẹp, màu hồng có chóp lá trắng, hoa màu trắng nhỏ nở vào đầu hè.

Dĩ nhiên chúng ta không thể không nhắc đến Clematis. Giống này có nhiều loại khác nhau : loại hoa lớn, hoa nhỏ ; loại hoa vàng, trắng, hồng, xa[illegible] v.v... Clematis armandii là cây xanh quanh năm, có hoa trắng nhưng không phổ biến l[illegible]m. "Nelly Moser" (hoa hồng viền đỏ) và "Jackmanii Superba" (tía đậm) là hai loại cây được biết nhiều nhất. "Lasurstern" (xanh tím), Ernest Markham (đỏ) và "The President" (tím đậm viền nhạt) cũng là những loại thường được chọn lựa.

Clematis montana có hoa nhỏ màu trắng, mạnh và rất dễ trồng. Clematis montana rubens có hoa màu hồng cũng rất dễ tìm. Clematis tangutica có hoa màu vàng, hạt nhung. Mặc dù Clematis thích ánh nắng, nhưng rễ của nó phải được ở trong bóng mát. Vì vậy nên trồng mấy bụi cây thấp hoặc cây lâu năm quanh gốc.

Hoa hồng ưa nắng cũng rất phong phú về chủng loại. Loại mới hoa lâu tàn và kháng bệnh tốt hơn hoa cũ. Hoa hồng gồm nhiều loại nổi tiếng như : hồng "Ena Harkness" hoa đỏ ; hồng trắng "Iceberg" hồng hồng "Queen Elizabeth" ; hồng "Pink Perpetue" mọc rất khỏe và thơm thoang thoảng.

Riêng tôi, tôi thích loại hoa hồng xưa hơn, đặc biệt là "Albertine". Loại này rất khỏe, cánh kép. "Albéric Barbier" có búp vàng hoa trắng, còn "Mermaid" là loại hồng thích mọc ở tường Nam hoặc Bắc. "Mermaid" sống khỏe, hoa màu vàng tươi và là loại cây xanh quanh năm.

Ở các góc khuất, Eccremocarpus scaber (hoa Chile) leo trên tường hoặc giàn. Đây là loại cây xanh quanh năm, có hoa hình ống màu cam, nở vào khoảng từ mùa hè đến đầu thu.

Một loại cây leo khác là Passiflora caerulea, một loại hoa lạc tiên. Nó sống ở các góc khuất và có thể sinh sôi dưới các tàn cây lớn. Cuối hè, cây mới ra hoa trắng hoặc đỏ tía, thỉnh thoảng cho trái màu vàng, hình trái xoan.

CÂY NHỎ

Bạn phải suy xét cẩn thận khi chọn cây cho khu vườn nhỏ của bạn. Đây là yếu tố quyết định vẻ đẹp cho vườn, chúng cũng có thể che mát các cây khác. Tuy nhiên, nếu cây lớn quá thì cũng khó xê dịch. Nếu còn đắn đo thì tốt hơn không nên trồng cây mà nên trồng bụi.

Nếu bạn muốn xê dịch, di chuyển cây cối thường xuyên nên tỉa bớt cành lá cho gọn lại.

Cây anh đào, táo dại là những loại cây có kích thước trung bình, khoảng 4.5m, hình dáng đẹp rất phù hợp với khu vườn mùa đông của bạn, như loại Prunus subhirtella autumnalis hoặc Malus "John Downie".

Cây thích (acres) vóc dáng thấp, nhỏ, rất hợp với diện tích hẹp. Cây này thường sống ở đất có axit hoặc alkaline. Giống này đôi khi cũng có cây lớn, nhưng thường là loại nhỏ với lá đủ màu sắc và hình dáng. Acer griseum là loại lớn chậm, chiều cao tối đa 4.5m. Mùa thu lá nó từ xanh chuyển vàng và vỏ cây màu nâu cam rất rực rỡ trong thời tiết mùa đông.

Acer palmatum cũng cao khoảng 4,5m và có tán tròn. Acer palmatum "Dissectum" có lá xanh tươi, phân bố lá trên cành đẹp. Acer palmatum "Atropurpureum" có lá màu đồng. Các loại cây trên đều nở hoa, làm đẹp mùa thu.

Hoa mộc lan (Magnolia) là giống hoa nhỏ hợp với các khu vườn ít ánh sáng hoặc các góc khuất. Magnolia soulangiana là một trong những loại hoa mộc lan được ưa chuộng nhất. Cây cao từ 3 đến 4.5m, hoa hơi giống tuylíp, cánh trắng phớt hồng, nở vào mùa xuân trước khi cây thay lá. "Lennei" có hoa hồng tía bên ngoài, phía trong trắng.

Nếu bạn không có đủ chỗ để trồng loại Magnolia soulangiana, bạn có thể thay bằng loại Magnolia stellata. Loại này có chiều cao từ 2.5 đến 3m, mọc chậm. Hoa màu trắng, hình ngôi sao và rất thơm.

Cây tử đinh hương (Lilac) và kim tước (Laburnum) đều thuộc dạng cây nhỏ. Nếu muốn trồng kim tước nên chọn loại "Vossii". "Vossii" có hoa dài, rũ và không có nhiều hạt. Rhus typhina, còn gọi là sumach sừng hươu, cũng là giống hay được trồng ở các vườn nhỏ.

tuy rằng nó nẩy nhánh hơi nhanh.

Nếu chuộng cây lá màu, nên chọn Gleditsia "sunburst" một loại có lá đầu tròn vàng. Eucalyptus gunnii là loại mọc gá trên một thân cây lớn khác, nhưng sau một năm, có thể bứng trồng xuống đất vào mùa xuân.

Nếu bạn thích những giống đặc biệt thì có thể chọn Arbutus unedo, một giống dâu tây (strawberry).

Nó cao khoảng 4,5 đến 6m, lá xanh đậm láng, hoa nhỏ màu hồng hình chuông, thường nở vào mùa thu. Quả của nó giống trái dâu tây, có màu cam và cũng thường ra vào mùa thu.

Cercis siliquastrum (cây Judas) là loại cây nhỏ có lá hình trái tim ; hoa hồng giống hình trái lê, nở vào mùa xuân ; hạt màu xanh có hình trái đậu. Nó thích sống trong chậu ở nơi có nắng gắt.

Amelanchier canadensis là cây hợp với đất ẩm. Giống này hay đâm nhánh, nhưng ta có thể tỉa để cây có dáng đẹp. Hoa trắng hình sao nở rộ vào mùa xuân, sau đó cho trái dâu màu đen, có thể ăn được. Đặc biệt lá cây màu sáng, rất đẹp vào mùa thu.

Nếu thích loại cây có cành rũ thì đã có Betula pendula "Youngii", loại nhỏ hơn cây bulô. Nếu để mọc tự nhiên, đừng cắt tỉa thì Pyrus salicifolia "Pendula" trông rất đẹp.

Cây vả (fig) có thể mọc tốt trên tường hướng Nam nhưng nó cần phải được chăm chút, tỉa cắt, uốn cành khi có trái.

CÂY BỤI

Trong khu vườn nhỏ, việc chọn bụi cây có dáng đẹp rất quan trọng ; nhưng đừng trồng quá gần nhau, vì như vậy sẽ làm hỏng mất dáng vẻ riêng của chúng. Bạn có thể chọn cây bụi xanh quanh năm nhưng cũng nên xen kẽ các loại cây rụng lá hàng năm. Nếu khéo chọn, khu vườn của bạn lúc nào cũng sẽ xanh tươi, hấp dẫn.

1. Bóng râm

Nếu đất axit có thể trồng hoa trà (camellia), vốn thích sống trong bóng râm. Một trong những loại hoa trà phổ biến nhất là "Donation" có bông màu hồng, cánh bán kép. Giống "Anticipation" thì hiếm hơn, có bông đỏ rậm và là một trong những giống hoa trà phù hợp nhất cho loại vườn nhỏ. Một loại cây thích đất axit nữa là skimmia, xanh quanh năm, có hoa màu trắng nở vào cuối xuân, trái màu đỏ tươi suốt mùa đông.

Cây nhựa ruồi (Holly bush) cũng sống trong bóng râm. Các loại cây thuộc giống này như "Silver Queen" hay "Golden King" sẽ thắp sáng cả góc vườn. Nhưng để có trái thì phải có một cây đực hoặc cái. Điều lạ nhất là "Silver Queen" có lẽ là cây đực, còn "Golden King" lại là cây cái.

Cotoneaster có trái đỏ rất đẹp vào mùa thu. Cotoneaster horizontalis là loại cây giúp che các chỗ trống. Cotoneaster franchetii lại là cây mọc thẳng. Còn Cotoneaster cornubia giống cao lớn, khoảng 6m. Một số cây là giống xanh quanh năm, một số thì rụng lá hàng năm.

Cây cẩm tú cầu (Hydrangea) thích các góc khuất để chồi non không bị sương giá làm hư hại. Cẩm tú cầu đặc biệt hấp dẫn nhờ có hoa lớn, bè. "Blue Wave" và "Mariesii" là hai giống cẩm tú cầu đẹp. Màu hoa phụ thuộc vào chất đất : đất axit cho hoa xanh và đất

alkaline cho hoa hồng.

Bụi cây hoa vàng cũng thích hợp với bóng râm là Hypericum "Hidcote" (đừng lầm với loại hypericum phủ đất và Potentilla fruticosa). Ngoài ra còn có thể lai tạo giống có hoa hồng hoặc đỏ.

Nếu có đất axit, bạn có thể trồng đỗ quyên (rhododendron) và cây khô họ đỗ quyên (azalea). Cũng có một số giống đỗ quyên lùn, cao khoảng 1m, và giống "Cowslip" hoa vàng, đặc biệt hợp với những nơi có bóng râm.

Đỗ quyên Nhật Bản sống trong bóng râm tốt hơn các loại khác. Đỗ quyên Nhật có nhiều sắc hoa như : "White Lady" - trắng, "Hinomayo" màu hồng, các loại màu cam, đỏ tía hoặc hồng tươi. Nếu không có đất axit, bạn cũng có thể trồng chúng trong bồn chứa phân ericaceous.

Tre (Bamboos) rất phổ biến và đặc biệt rất đẹp khi được trồng ở các khu vườn kiểu Nhật. Tốt nhất nên trồng các giống tre nhỏ như Arundinaria murielae hoặc Arundinaria viridistriata, vốn không chiếm nhiều đất như các loại tre lớn.

2. *Bóng râm bán phần*

Elaeagnus là loại cây xanh quanh năm thích hợp với mọi loại đất. Giống elaeagnus pungens "Maculata" có thân xanh lá vàng ; Elaeagnus x ebbingei có lá xám, trông rất đẹp : Euonymus fortunei có thể trồng sát tường hoặc đứng riêng ; "Emarald of Gold" cũng thuộc loại cây elaeagnus nhưng màu sắc của nó không phù hợp với những nơi quá thiếu ánh sáng.

Fatsia japonica thường được cho là loại cây yếu. thích hợp với vườn có tường bao quanh, nơi có nắng và cả nơi thiếu ánh sáng. Tuy nhiên, trồng nó trong chậu thì đẹp hơn. Đây là loại cây có lá màu sáng và hoa trắng nhỏ, thường nở vào đầu thu.

Nếu có đất, nên trồng philadelphus. Đó là loại cây cho hoa trắng rất đẹp, đặc biệt dưới ánh điện đêm mùa hè, mùi hương rất thơm. Giống "Manteau d'Hermine" chỉ cao 1m ; giống "Belle Etoile" cao 1,5m, có hoa trắng loang đỏ.

Một loại cây nữa có hoa rất thơm là cây thụy hương (daphne). Giống Daphne mezereon trổ bông màu hồng, trái đỏ vào mùa xuân, thay lá hàng năm. Giống Daphne odora thì xanh quanh năm, bông màu đỏ hồng, nở đầu năm. "Aureomarginata" có lá viền màu trắng bạc.

Một loại cây bụi có hoa màu hồng khá đẹp nữa là weigela, chỉ có một loại duy nhất gọi là Weigela florida variegata.

Hamamelis nở hoa vào mùa đông, lúc này cây rụng hết lá. Đây là loại thích góc khuất và đất có ít axit. Hamamelis mollis pallida có hoa vàng tươi rất tuyệt và rất thơm.

Deutzia "Mont-Rose" là loại cây bụi, thân cong, hoa hồng, rụng lá hàng năm và thường ra hoa vào đầu hè. Hoa màu xanh, tía hoặc trắng thu hút sự chú ý của ong bướm. Vì thế người ta hay gọi giống cây này là cây hoa bướm. Các giống lai gồm có "Black Knight" (tía đậm) ; "Royal Red" và "White Bouquet".

Griselinia và pittosporum là hai loại cây cảnh được yêu chuộng vì có thân đẹp. Griselinia hơi yếu, cho nên cần chăm sóc kỹ thời kỳ đầu. Cây này có thể cao đến 7,5m nhưng nếu cắt tỉa thì kích thước của cây sẽ nhỏ lại. Pittosporum crassifolium là giống cây dai sức nhất

trong loại pittosporum, nó có lá mặt xanh lưng trắng. Hoa tía đậm nở vào mùa xuân và cho hạt.

Hoa vân anh (fuchsias) là giống cây bụi, sống mạnh, lan nhanh và chịu được băng giá. Hoa vân anh "Riccartonii" khỏe nhất, cao khoảng 1,5m, có hoa đỏ hoặc màu hoa cà. "Lady Thumb" và "Tom Thumb" là hai giống cây nhỏ đẹp.

Nếu thích giống lạ, bạn có thể trồng desfontainea, một loại cây xanh quanh năm, sống ở hốc tường. Nó có lá xanh đậm, hoa đỏ thắm hình ống, đầu hoa màu vàng, nở vào đầu hè.

Eriobotrya japonica là giống được trồng rất phổ biến. Cây xanh quanh năm, lá dài, hoa trắng và thơm nở vào mùa đông, mùa hè hoa nồng hơn. Nếu may mắn, cây của bạn sẽ cho trái màu vàng, giống hình trái lê.

Có rất nhiều loại hồng thích hợp với bóng râm. Một trong số này là "Nozomi", bò trên mặt đất hoặc leo tường thấp, có hoa nhỏ màu hồng phấn.

Một trong những giống hồng Bourbon xưa là "Mme Isaac Pereire", hoa màu hồng đậm, rất thơm. "Kathleen Harrop" có màu hồng nhạt. Một số giống hồn Rose rugosa lại cho quả to, đẹp sau khi ra hoa. Giống phù hợp với loại vườn tự nhiên hơn vườn thường là hồng "Frau Dagmar Hartopp" hoa màu hồng : "Blanc Double de Coubert" có hoa nửa trắng ; "Max Graf" có hoa đơn cánh hồng nhụy trắng, rất thơm, cây bò. Rosa moyesii là giống hồng có thân đứng, trồng sát tường. Nó có hoa đơn màu đỏ đậm, quả láng. Giống "Geranium" phù hợp với các vườn loại nhỏ vì nó không quá um tùm.

3. Mặt trời

Nơi có nắng, có thể trồng các loại cây lá xám như lavender (cây oải hương), santolina, và senecio. Đây là các giống cây bụi thấp, có hoa màu hồng và xanh nhạt.

Cistus (hồng đá) cần nơi có ánh sáng gắt và ưa sống tách biệt. Chúng nở hoa vào cuối xuân, đầu hè, hoa màu hồng, vàng và trắng hình đĩa. Citus corbariensis là một trong những giống khỏe nhất, cao từ 1 - 1,2m, hoa trắng, nhụy vàng.

Convolvulus cneorum là giống cây yếu nhưng hợp với vườn có tường bao quanh. Lá màu trắng bạc, nụ hồng, nở hoa trắng. Trông chúng hơi giống hoa bìm bìm, nhưng không lan nhiều.

Hebe là giống cây bụi xanh quanh năm và khá phổ biến, có nhiều hình dạng và màu sắc khác nhau. Hebe "Autumn Glory" thân tía, lá xanh đậm, hoa màu xanh nở từ cuối hè đến đầu thu ; Hebe pinguifolia "Pegei" là giống phủ đất, lá xám nhỏ, hoa trắng nở vào mùa xuân. Tuy nhiên, giống cây này không khỏe lắm và không chịu được băng giá.

Cytisus nở hoa đẹp vào đầu hè, có thể mọc trên đất nghèo dinh dưỡng, thích đất ít axit. Cytisus x kewensis có hoa màu kem, còn Cytisus praecox "Albus" thì cho hoa trắng.

Cây bụi Hibiscus syriacus rất khỏe, có thể lớn mạnh trong vườn có tường bao. Nó có lá xanh rì, hoa rực rỡ, nở từ mùa hè đến đầu thu ; "Blue Bird" hoa xanh nhụy đỏ ; "Hamabo" hoa hồng nhạt nhụy đỏ.

Hồng Miniature càng ngày càng được ưa chuộng, chúng có thể lớn ngay trong chậu. Có một số giống

đẹp như Eleanor (cánh kép màu hồng), "Yellow Doll" hay "Cinderella" (màu trắng).

Nếu thích cây có dáng đẹp, nên thử trồng phormium - loại cây lanh của Tân Tây Lan. Giống này rất yếu và chỉ có thể sống ở môi trường ẩm. Bạn có thể trồng chúng trong bồn, khi thời tiết lạnh nên che chắn. Có loại thân vàng, có loại lá vàng viền xanh.

Yuccas (cây ngọc giá) cũng là loại cây đặc biệt với lá hình lưỡi gươm. Trông chúng càng ngộ nghĩnh hơn vào lúc nở hoa. Yucca filamentosa có thân cao khoảng 2m, hoa trắng kem, nở vào hè. Yucca gloriosa là giống to hơn, có hoa hồng nở từ cuối hè đến thu. Cả hai giống trên đều phải mất vài năm mới ra hoa. Yucca filamentosa thường ra hoa sớm hơn Yucca gloriosa.

CÂY THUỐC

1. Bóng râm toàn hoặc bán phần

Có rất nhiều loại cây có thể mọc mạnh trong bóng râm. Anemone japonica cho hoa hồng hoặc trồng vào cuối hè. Nếu không chăm sóc cắt tỉa, nó sẽ lan nhanh. Aquilegias và astibes đều có hoa đẹp, ưa bóng râm, đặc biệt astibes thích đất đầm lầy.

Bergenia (tai voi) là giống cây phủ đất tốt, đồng thời cũng cho hoa hồng hoặc trắng. Một số giống mới như "Baby Doll" thì ít hỗn tạp, lộn xộn hơn.

Có nhiều loại cây lan (bò trên đất) hợp với nơi nhiều bóng râm. Như : Hypericum calycinum (hồng Sharon) có hoa vàng tươi, lamium (cây tầm ma) và vinca (cây dừa cạn). Các loại này nên trồng dưới gốc cây già hoặc dưới cây có tán. Lamium "Beacon Silver" là một giống cây đẹp, lá bạc pha hồng, và có nhiều giống : loại thân lớn, nhỏ, loại hoa xanh, hoa trắng v.v...

Foxgloves (mao địa hoàng) là giống hợp với đa số vườn. Hạt của chúng rơi xuống đâu là cây mọc đến đó. Mao địa hoàng có nhiều loài lai có cả cây màu vàng.

Các khu vườn có bóng râm đều có các loại cây sống ký sinh và chúng thường sống tụm năm tụm ba chứ không đứng riêng lẻ. Bạn có thể trồng xen kẽ nhiều loại khác nhau như "Thomas Hogg" (lá xanh viền lam), fortunei picta (lá vàng viền xanh) và sieboldiana (lá xanh nhạt). Vấn đề duy nhất bạn có thể gặp khi trồng cây ký sinh là chúng thường bị sên tấn công. Nếu nhà không có vật nuôi bắt sên, thì phải dùng thuốc trừ sên.

Fern (cây dương xỉ) cũng là một giống cây được trồng khá phổ biến, có nhiều chủng loại mạnh, đặc biệt thích đất ẩm, mát. Matteuccia struthiopteris germanica (dương xỉ đà điểu) cao khoảng 1 - 1,2m có lá xanh, ngọn cong ; Adiantum pedatum là dương xỉ đuôi chồn, cao khoảng 15 - 45cm, lá rũ màu xanh nhạt, cọng tía ; Cyrtomiuna falcatum (dương xỉ Nhật) thì ngược lại. Giống này cao khoảng 60 đến 90cm, lá chỉ thẳng lên trời, thường chết vào mùa đông, chỉ còn lại ngọn trơ trọi.

Một loại cây khác nên trồng là euphorbias. Giống thường được ưa thích là Euphorbia polychroma, cao khoảng 45cm, có từng chùm hoa vàng vào đầu xuân. Euphorbia robbiae cao nhỉnh hơn chút xíu, cũng có hoa vàng và nở từ cuối xuân đến hè. Giống Euphorbia griffithii "Fireglow" thì cho hoa đỏ.

Geranium (cây phong lữ) là giống cây rất dễ trồng trong nhà, có hoa suốt mùa hè. "Johnson's Blue" có hoa cánh đơn sáng màu. "Wargrave Pink" cũng là hoa

cánh đơn màu hồng rất đẹp. Ngoài ra, còn có giống hoa cánh kép, màu xanh tím, đó là giống grandiflorum "Plenum".

Brunnera macrophylla có hoa xanh hơi giống hoa lưu ly, nhưng thân hoa này cao hơn và dễ trồng hơn. Một giống hoa xanh khác nữa là Tradescantia virginiana "Isis", có nhiều khả năng thích ứng, hoa ba cánh nở vào mùa hè.

Trollius, một giống hoa có thể trồng ở mọi địa hình, có hoa vàng lớn hình cái cốc, ưa đất ẩm. Alchemilla mollis có thân rất đẹp, nhất là sau những trận mưa, khi hạt nước còn đọng trên lá, rất nhiều hoa vàng li ti, nở suốt mùa hè.

Hemerocallis (huệ tây) là loại cây rất dễ thích nghi và rất khỏe. Có nhiều giống huệ tây lai, nhiều màu sắc khác nhau, nở hoa vào mùa hè "Pink Damask" là giống hoa màu hồng đẹp nhất. Ngoài ra giống "Morocco Red" và "Golden Chimes" cũng là hai giống lai đẹp.

Pulmonaria cũng là loại cây bụi thấp, lá có đốm trắng và phát triển mạnh ở các nơi có bóng mát, đất ẩm. Hoa rũ, nở vào mùa xuân và có đủ loại : màu xanh, hồng và trắng. Symphytum che đất tốt và có hoa đỏ, hồng, xanh hoặc trắng.

Giống khác lạ hơn là rheum, một loại đại hoàng dùng để trang trí. Giống Rheum palmatum rubrum là loại có lá đỏ lớn, hoa đỏ hồng, nở vào đầu hè. Loại này chiếm diện tích lớn, nó cao đến 2,5m và tỏa rộng khoảng 1m.

2. *Mặt trời*

Oenothera (hoa anh thảo) có hoa vàng lớn, hình đĩa, hương thơm nhẹ và nở về đêm. "Missouriensis" chỉ sống được hai năm và cao khoảng 10 - 15cm. Oenothera fruticosa "Yellow River" là giống lưu niên, cao khoảng 45cm, có từng chùm hoa vàng tươi. Cả hai loại trên đều nở hoa vào mùa hè.

Một giống cây có hoa vàng khác là Achillea filipendula, ra từng chùm nhỏ. "Coronation Gold" và "Gold Plate" là hai giống nên trồng, nở hoa suốt mùa hè. Đó là các giống cây lý tưởng để làm đẹp mùa đông. Ngoài ra, còn phải đề cập đến Achillea millefolium "Moonshine" thân trắng, hoa vàng.

Nói về hoa màu cam, có thể nhắc đến gaillardia, ra hoa suốt hè. "Mandarin" và "Ipswich Beauty" là hai giống phổ biến, "Mandarin" cho hoa đỏ cam, "Ipswich Beauty" cao khoảng 75 đến 90cm. Thường thì gaillardia lưu niên cao lớn hơn loại gaillardia chỉ sống một năm.

Poppy (hoa anh túc) có loại lưu niên, cũng có loại một năm, Papaver orientale là loại lưu niên và có nhiều giống hoa đủ màu sắc. Chúng cao khoảng 60 đến 90cm và thường xuyên cần cọc đỡ. "Pale Face" có hoa hồng nhạt, ngoài ra cũng có các giống hoa trắng, đỏ va cam, một số có đường gờ răng cưa. Nếu được ngắt ngọn chúng có thể trổ hoa hai lần vào cuối xuân.

Sisyrinchium striatum là một giống cây rất đáng yêu, lá hình kiếm với những chùm bông kết dài 30 đến 45cm. Bông có sắc vàng kem và nở rất lâu, kéo dài từ đầu đến cuối hè. Ngoài ra, có giống Sisyrinchium brachypus chỉ cao 15cm, hoa vàng tươi hình sao. Con Sisyrinchium bellum thì cho hoa nhỏ, màu xanh.

Giống hoa helenium lớn, đặc biệt thích sống ở những nơi nắng gắt. "Golden Youth" ra hoa vàng tươi; "Moerheim Beauty" hoa màu đỏ nâu ; Có một vài giống hoa holenium thì chúng sẽ tiếp tục ra lần thứ hai nếu bạn cắt ngọn sau lần ra hoa thứ nhất.

Chrysanthemum (hoa cúc) lưu niên là giống nở vào cuối hè, hoa nhỏ và hơi nhạt màu. Giống "Shasta daisies" nên được trồng ; "Esther Read", hoa trắng, cánh

kép, là giống được trồng phổ biến ; "Wirral Supreme" là giống hoa trắng cánh kép vàng, cao khoảng 90cm ; "Snowcap" là giống cây nhỏ, chỉ cao khoảng 60cm.

Aster (cúc tây) cũng là giống nở vào cuối hè, có màu xanh hoặc hồng. Cúc tây novi-belgii Michaelmas có hoa vàng nhỏ. Ngoài ra còn có "Patricia Ballard" (màu hồng), "Marie Ballard" (xanh nhạt), và "Royal Velvet" (xanh tím). Có loại hoa cánh đơn, cánh kép. "King George" ra hoa xanh tím : "Pink Zenith" màu hồng, rất dễ thương. Đây là những giống cây sống lâu hơn hoa Michaelmas.

Hoa dianthus hoặc hồng vườn là giống thích hợp cho mọi loại vườn. Chúng nở hoa suốt mấy tháng hè và có đủ loại giống cũ, mới. "Mrs Sinkins" là giống cũ, hoa trắng, cánh kép; "Doris" là 1 trong những giống mới được nhiều người ưa chuộng hoa hồng nhạt. Loại hoa này có nhiều giống khác nhau, hoa một hoặc nhiều màu, cao khoảng 25 đến 30cm rất thích mọc ở bờ rào.

Cynara (cây atisô) cũng thích hợp với bờ rào, ngăn vườn. Đài hoa khi còn búp, đem cất có thể ăn được. Nếu để tự phát triển, hoa của nó màu tía giống hoa khế và nở vào cuối hè. Atisô là giống hoa lưu niên, nhưng thường không sống lâu, dễ chết vì lạnh giá.

Echinop (hoa khế) mọc sát đấy vì chỉ cao từ 1 đến 1,2m. Hoa màu xanh, tròn nở vào cuối hè, rất đẹp vào mùa đông khi thay hoa.

CÂY THƯỜNG NIÊN

1. Bóng râm bán phần

Thông thường cây thường niên không sống được nơi quá tối, tuy vậy vẫn có một số cây chịu được bóng râm. Thích hợp nhất với bóng râm là cây nicotiana (cây thuốc lá). Hoa của nó rất thơm, nở từ đầu hè đến cuối hè. "Sensation Mixed" và "Evening Fragrance" cao khoảng 90cm, loại" Domino" chỉ cao khoảng 30cm. Hoa đủ sắc màu đỏ, hồng, tím, tía và trắng v.v... Giống được ưa nhất là "Lime Green", một giống cho hoa vàng chanh khá độc đáo.

Impatiens hay lobelia là 2 giống cây có thể mọc tốt trong bóng râm. Cả hai loại này đều khá dai sức, nhưng Impatiens thì cần được bảo quản kỹ trong mùa đông.

Matthiola (hoa tỏa hương về đêm) là loại cây thường niên rất khỏe, có thể nảy mầm ngoài trời từ đầu xuân đến đầu hạ, tùy thời tiết. Hoa Lilac nhỏ, rất thơm vào ban đêm, thường nở vào mùa hạ. Lunaria (hoa thật thà) có tuổi thọ 2 năm, chỉ có thể trồng vào mùa thu Cây này có hoa mùa thu, đến hạ là ra hoa. Cây này có hoa tía hồng, quả hạt màu trắng bạc. Nếu để quá khô tự nhiên nó sẽ tự nứt ra, rơi hạt xuống, mọc lên nhiều cây con.

Một loại thường niên khác khá dai sức là Iberis umbellata (candytuft). Cây thấp ra hoa đỏ, tím hoặc trắng, rất ưa loại đất ẩm.

2. Mặt trời

Eschscholzia (cây anh túc Cali) có lá giống lá dương xỉ, hoa màu cam tươi, mảnh và chỉ nở vào mùa hè. Một số giống anh túc Cali có hoa đa sắc, tuy nhiên không đẹp lắm.

Rudbeckia có hoa màu cam, nhưng chỉ giống đơn sắc là đẹp nhất. "Rustic Dwarfs Mixed" cao khoảng 60cm, có hoa nâu cam, nhụy nâu. "Irish Eyes" hoa màu vàng, cây cao khoảng 75cm. Giống mới tên

"Goldilocks" có hoa cánh kép hoặc bán kép.

Loại hoa đặc biệt thích hợp với nơi nắng gắt khô là hoa gazania, một giống cây thường niên thấp, khỏe, có hoa giống hoa cúc, màu sáng "Mini - Star" là giống hoa vàng, ngoài ra còn nhiều loại màu khác . Tất cả đều nở vào mùa hè.

Limnanthes douglasii còn được gọi là cây trứng gà bởi vì hoa màu vàng viền trắng. Đây cũng là loại cây dai sức, có thể gieo hạt ươm ngoài trời, vào mùa xuân hoặc thu .

Một loại cây thân nhỏ khác là Mesembryanthemum, thích hợp để trồng trên các thảm cỏ hoặc các lối đi có nhiều ánh nắng mặt trời. Hoa giống hoa cúc, màu sắc tươi, lá mọng.

Cuối cùng là Lavatera "Silver Cup", một giống thường niên dai sức khác, hoa màu hồng, lớn và chỉ nở vào cuối hè. Nó cao khoảng 60-75cm, có thể trồng chúng ở bờ rào.

Những giống thường niên dai sức có thể nẩy mầm ở ngoài trời vào mùa xuân. Nhưng để có được kết quả như ý, nên ươm hạt, nuôi lớn trong nhà kính. Bạn cũng có thể mua các cây con ở chỗ bán cây trồng, nhưng tự ươm thì bạn có thể thoải mái chọn lựa hơn.

CÂY CỦ

1. Bóng râm bán phần

Một số cây củ vẫn có thể nở hoa ở nơi có bóng mát. Phổ biến nhất là cây snowdrop. Cây ra hoa mang không khí mùa xuân. Snowdrop nên trồng từng khóm dưới gốc cây lớn hoặc cây bụi, hoặc có thể trồng xem lẫn với hoa vàng winter aconite (phụ tử đông), cũng nở đồng thời với snowdrop.

Daffodil (thủy tiên vàng) và hyacinth nở hoa vào cuối xuân, phải trồng theo từng khóm chứ không trồng riêng lẻ. Thủy tiên vàng có nhiều giống thân nhỏ khá đẹp, tên là "triandrus" narcissi, chỉ cao 15cm. "April Tears" có bông vàng, đầu rủ. "Tresamble" cánh hoa trắng muốt, tỏa hương, cao khoảng 40cm. Thủy tiên cao hơn thì có nhiều giống hơn, đủ kiểu cách, kích thước và màu sắc. Thủy tiên kèn (trumpet daffodil) là giống được nhiều người biết đến. Một số giống cánh kép như "Bridal Crown", "White Cheerfulness" và "Yellow Cheerfulness" cũng khá phổ biến.

Grape hyacinth (muscari) không có nhiều giống lắm. Hầu hết Grape hyacinth đều có màu xanh đậm nhưng vẫn có một số bông màu trắng. Scilla sibirica hay Scilla peruviana (huệ Cuba), hoa nở vào đầu hè cũng là 2 giống hoa đẹp, dễ trồng. Bluebell trước đây thuộc gia đình hoa grape hyacinth nhưng nay nó được gọi là Endymion. Đây là loại cây phù hợp với những kiểu vườn hoang dã. Chúng mọc lan khá nhanh và khó phát sạch.

Về loại hoa xanh, chúng ta có hoa chionodoxa thân thấp, thường nở hao giống hình ngôi sao vào đầu năm. "Pink Giant" chỉ cao khoảng 15cm, có hoa màu hồng phấn và không phổ biến lắm.

Crocus (cây nghệ tây) lớn trong bóng râm, nở hoa vào mùa đông và mùa xuân. Tuy nhiên cũng có một số giống cây ra hoa vào mùa thu như "Speciosus Conqueror" có hoa màu xanh da trời và "zonatus albus" hoa trắng. Colchicum (nghệ tây cỏ) cũng giống cây nghệ tây, nở hoa vào mùa thu "Agrippinum" là giống cây có hoa hồng và trắng. Ngoài ra còn giống "Hoa súng" rất lạ, hoa giống tử đinh hương.

Anemone cũng là loại cây mạnh, thường mọc trong các khoảnh đất riêng biệt chịu nắng và bóng mát. Anemone blanda có hoa xanh lợt, đẹp hơn nhiều so với các giống hoa đa sắc. Giống "de Caens" là cây có hoa loại anemone đặc thù, trông cũng rất quyến rũ. Anemone nemorosa. là cây anemone thân mộc, thích hợp ở các khu vườn hoang. Cũng như bluebell, giống này mọc lan nhanh, gây phiền phức trong việc dọn dẹp, phát quang. Anemone pavonina có hoa cánh đỏ sáng, nhụy trắng đục.

Trên đây là những loại cây củ thông thường nhất. Nhưng nếu bạn thích trồng cây lạ, bạn có thể trồng camassia (quamash). Chúng cho khóm hoa cao màu xanh vào mùa hè, nên được trồng ở nơi có nhiều ánh nắng hoặc nửa râm.

Fritillaria là một loài hoa đẹp, có những chùm hoa giống quả chuông treo đủ màu sắc, nở suốt mùa xuân. Hoa Fritillaria đầu rắn (F.meleagris) trông cũng khá đẹp khi mọc tự nhiên trong đám cỏ, từng chùm hoa màu trắng ẩn hồng tía. Giống crown imperial (F. imperialis) có hoa màu sặc sỡ thích hợp với các khu vườn sang trọng. Hoa mọc ở chóp lá, thân cây dong dỏng cao. Nên trồng loại này cách xa các hoa khác, ngăn côn trùng và những đụng chạm có hại.

2. *Mặt trời*

Tất cả các loại cây củ mọc ở nơi có ít bóng râm cũng có thể sống ở nơi chói nắng. Tuy nhiên cũng có một số cây củ chỉ mọc ở chỗ sáng sủa thì mới ra hoa. Hoa tuylip có nhiều giống rất đẹp, rất lôi cuốn và có ưu điểm là không bị rũ. "Franz Lehar" là một giống tuylip lai, có hoa cánh vàng, nhụy đậm hơn. Tulipa tarda cũng là một giống tuylip đẹp, cánh vàng chóp trắng, hoa hình sao. Nó chỉ cao khoảng 10cm.

Dòng họ hoa allium còn gồm cả cây hành, tuy nhiên vẫn còn có một số giống cây có giá trị trang trí như Allium giganteum, hoa đầu tròn, màu sắc giống như màu hoa tử đinh hương, thân cây cao khoảng 1,2m. Allium ostrowskianum nhỏ hơn nhiều, hoa hình ngôi sao, hồng tía. Còn tôi thì đặc biệt thích Allium moly, hoa màu vàng tươi. Tất cả các giống hoa trên đều nở vào đầu hè.

Hoa foxtail lily (huệ đuôi cáo) là một cây đặc biệt, mọc nơi biệt lập, cần nhiều ánh sáng. Chùm hoa của nó dài đến 2,1m, với đủ màu sắc vàng, hồng, cam, trắng v.v... nở từ cuối xuân đến hè.

Huệ cũng là giống hoa đẹp và dễ trồng. Huệ có rất nhiều loại, nhiều màu sắc, huệ đốm, huệ sọc, huệ cam, vàng, trắng, hồng v.v... Đây là loại hoa phù hợp với mọi típ màu trong vườn.

Một loại hoa tương tự hoa huệ là crinum, thích nơi tách biệt và ấm áp. Chúng ra hoa vào mùa xuân, hoa có màu trắng hoặc hồng, hình loa kèn.

Muốn hoa nở cuối hè, bạn có thể trồng nerine. Đây là loại cây ưa không khí ấm, có thể trồng ở gần tường, có nắng. Nerine bowdenii là giống sống ngoài trời, có hoa hồng tươi, thân cao đến 60cm. Sau khi trồng cứ để chúng tự phát triển.

CÂY MỌC DƯỚI NƯỚC

Súng là loại cây sống ở hồ được nhiều người biết nhất. Vào mùa hè, chúng nở bông đẹp, rất quyến rũ. Các loại hoa pygmy thích hợp nhất cho hồ ao nhỏ, vì chúng chỉ có thể lan được khoảng 30cm. Có nhiều giống pygmy : đỏ, vàng, hồng, trắng v.v... Một loại cây khác sống trên nước là water hyacinth (dạ lan hương nước). Rất dễ trồng, chỉ cần thả xuống nước là chúng

mọc được ngay. Nhưng đây là loại hoa yếu, nếu không được che chắn vào mùa đông và không được bảo quản trong đất ẩm thì chúng chỉ có thể sống được một năm.

Các loại cây sống dưới nước phần nhiều không đẹp lắm nhưng water violet (Hottonia palustris) và water crowfoot (Ranunculus aquatilis) cũng đáng được trồng. Cả hai loại trên đều là cây tạo oxy, giúp cân bằng môi trường sinh thái.

Nếu quanh hồ có đất ẩm, thì có rất nhiều loại hoa đẹp để trồng. Hoa lưu ly nước (Myosotis palustris) có hoa xanh vào mùa hè, cúc vạn thọ (Caltha palustris) có hoa vàng. Hoa có đầu nhọn, lá hướng lên gồm có hai loại : Butomus umbellatus và Acorus calamus.

TÓM TẮT

Trước khi trồng cây bạn nên nghiên cứu một số catalô để chọn các hình thức phối hợp tốt và đẹp mắt trong cả bốn mùa. Nếu bạn chỉ vội đi thẳng ra các khu bán hoa cảnh và chọn ngẫu hứng thì rồi sau đó bạn sẽ thấy vườn của mình quá nhỏ, màu sắc của chúng quá chọi nhau. Phải biết kích thước chính xác của cây, cả chiều cao lẫn bề ngang, để có thể chọn được số cây cho từng khu vực trong vườn. Khi trồng cây bụi, nên chọn các loại có sắc lá, màu hoa hòa hợp nhau : ngoài ra, phải để ý sự thay đổi theo mùa của từng loại cây.

3

CÂY TRỒNG CHẬU

Cây chậu là một phần không thể thiếu được trong khu vườn. Người làm vườn có thể di chuyển cây từ chỗ này sang chỗ kia, thay đổi vị trí của chúng để tạo ra nhiều cảnh trí khác nhau. Ngoài ra, đây cũng là cách giúp bạn có thể trồng các loại cây không hợp với đất trong vườn. Tuy nhiên, cây trồng trong chậu cảnh hợp với vườn nhỏ hơn, ở vườn lớn nó thường bị che khuất.

Ngày nay có quá nhiều loại, kiểu chậu cho chúng ta lựa chọn. Chậu hình bô, hay hình ống khá phổ biến. Bạn có thể mua những chậu giả ống khói để trồng cây. Các nồi hầm cũ, không vừa cỡ với những loại lò hiện đại, cũng có thể tận dụng làm chậu cây.

Hiện nay, người ta thích tìm những chậu kiểu mới, phỏng theo các đường nét cũ. Các khoanh kim loại, các chậu nhựa. Các máng ăn gỗ của súc vật, hoặc các khuôn hình vuông, chữ nhật... cũng có thể tận dụng.

Nếu là chậu gỗ, thì phải có cách bảo vệ lớp gỗ bên ngoài, nếu không nó sẽ bị mọt, hỏng. Chọn sơn bảo vệ không gây hại cho cây.

Chậu sành cũng khá phổ biến, một số chậu có tay cầm và được trang trí rất đẹp, nhưng chậu trơn thì cũng không hề gì. Việc chọn chậu còn tùy thuộc vào việc bạn sẽ trồng cây gì. Không nên bỏ tiền mua một cái chậu thật đẹp, đắt tiền để trồng bụi cây có tàn che khuất.

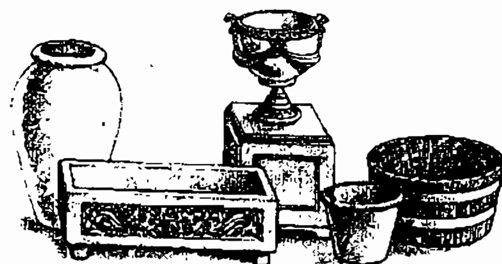
Một điều quan trọng khi mua chậu sành là hãy để ý đến thời tiết. Nếu trời quá lạnh, nước tưới vào chậu sẽ đóng băng. Khi đất sét thấm nước tan ra, chậu sẽ nứt. Cây trong chậu thường dễ bị băng giá gây ảnh hưởng hơn cây trồng dưới đất.

Vào mùa đông, nên bao kín chậu lại (chậu không cây). Còn chậu có cây thì nên bao giấy báo và chỉ cần làm vào ban đêm.

Chậu đá và máng đá cũng phổ biến và ưu điểm của chúng là không đòi hỏi phải giữ gìn nhiều. Nhiều chậu hiện nay được làm bằng đá hoặc đúc bê tông, nhưng trông cũng khá đẹp. Có đủ loại chậu kiểu này, từ trang trí công phu với đế bệ, đến loại đơn giản.

Chậu nhựa không đẹp lắm, nhưng có thể trồng các loại cây rũ để che lấp các chậu nhựa có màu tối cũng không lộ lắm. Ưu điểm của chậu nhựa là dễ di chuyển vì chúng rất nhẹ.

Tấm sợi thủy tinh cũng nhẹ và một vài kiểu sợi thủy tinh mới nhìn rất đẹp. Bạn có thể mua các chậu thủy tinh thiết kế theo kiểu xưa. Chậu kim loại cũng xinh, nhưng chỉ phù hợp ở các cảnh trí sang trọng. Chậu tốt có thể dùng được vài năm nếu được tráng vecni. Loại chậu tự tưới nước mới xuất hiện có ưu điểm giúp bạn yên tâm là cây sẽ không bị héo khô nếu phải đi xa vài tuần lễ.

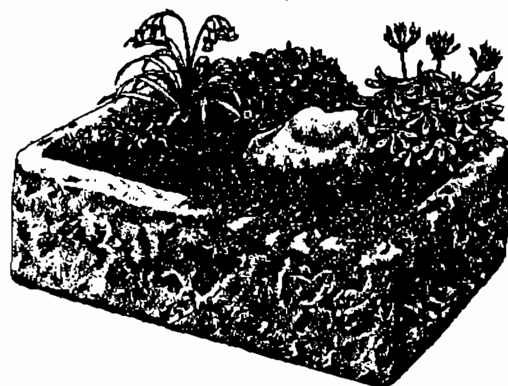

Đây là bộ chậu đủ cỡ, đủ kiểu : Kiểu Alibaba, máng, bình, chậu đất sét nung, chậu gỗ... do đó luôn có thứ hợp với bất cứ đòi hỏi nào.

Bồn đá cũ (h.4) cũng khá phổ biến, thường được tráng ximăng bên ngoài. Nhưng những bồn dạng này hơi khó kiếm vì những cái cũ thường đã được sử dụng hoặc phá bỏ.

Khi chọn bồn, chậu trồng cây, điều quan trọng là xem chúng có hợp với ngôi nhà, tường, hờ rào v v... hay không. Màu sắc của chúng phải phù hợp với cảnh quan và tạo nên một tổng thể tự nhiên đẹp nhất. Không nhất thiết các chậu phải theo cùng một kiểu, mà có thể phối hợp nhiều kiểu, nhiều màu sắc với nhau để tạo vẻ đẹp cho khu vườn.

Trồng cây, hoa trong chậu treo sẽ làm khu vườn luôn tươi tắn. Nhưng đừng dùng chậu treo để trồng cây nếu bạn không có thời giờ tưới cây mỗi ngày. Chậu treo chỉ chứa được rất ít đất, do đó khả năng giữ nước bị hạn chế, nếu không tưới thường xuyên, cây sẽ bị khô. Chỉ có cây phong lữ là có thể chịu khô lâu dài. Có thể cho than bùn vào chậu treo, hoặc dùng các chất xốp thay thế.

Loại bồn cũ này sẽ trở nên hấp dẫn nếu bạn trồng trong bồn cây cối có chêm đá có hình núi non.

Cần phải có giá đỡ cho các chậu treo. Có thể dùng giá đỡ sắt gắn cố định vào tường ; hoặc các chậu sắt có thể gắn lên tường.

Những chậu hoa ở cửa sổ cũng có tác dụng làm sáng ngôi nhà của bạn. Cách thức trồng và chăm sóc chúng cũng tương tự như với các chậu treo. Chú ý treo chắc chậu vào tường và thường xuyên tưới nước cho cây. Cây cho củ, hoa anh thảo, hoa leo tường, và dây trường xuân là những loại cây thích hợp để trồng ở cửa sổ. Có thể dùng chậu máng thay chậu hình tròn, máng thích hợp với các kiểu nhà xưa hơn.

Nếu nhà bạn có ban-công, có thể trồng hoa tha rũ từ trên xuống. Nếu ban-công quá hẹp, chỉ nên trồng hoa trong chậu rồi đặt dọc theo lối ban-công.

CHỌN CÂY

Khi chọn cây để trồng lâu dài trong chậu, nên chọn các loại lớn nhanh, chóng phủ lấp chậu. Các cây đem lại kết quả nhanh nhất là yuccas (cây ngọc giá) cây fatsia và cây bay (nguyệt quế).

Một số giống acer nhỏ nhìn rất đẹp khi được trồng trong chậu. Acer palmatum "Dissectum Atropurpureum" chỉ cao khoảng 2,5m và lớn rất chậm.

Camellias cũng hợp để trồng trong chậu, nhưng chúng thích đất có axit, giống như rhododendron và azalea. Nên tìm vị trí thích hợp đặt chậu cảnh để ánh nắng sau thời kỳ băng giá không làm hại được các chồi non.

Loại tùng bách có thể mọc trong chậu và phát triển chậm. Chamaecyparis pisifera "Plumosa Aurea Nana" là giống cây nhỏ, đâm cành chậm, chỉ cao khoảng 75 đến 100cm, lá màu vàng. Ngoài ra nhiều giống Chamaecyparis lawsoniana lai cũng khá thích hợp, đặc biệt là loại vạn niên thanh mọc chậm, chỏm cây có hình nón.

Cordyline, cây có lá hình lưỡi gươm, mùa đông cần được che chắn cẩn thận. Cũng có thể chọn palm (cây cọ) để trồng và giống cọ Chusan hay còn gọi là Trachycarpus fortunei là giống cây khỏe nhất, thích hợp với cả nơi có nắng và nơi râm mát. Nếu dùng vải bọc quanh thân cây, thì nó sẽ đâm chồi. Phormium (h.5) có hình dáng tương tự và rất bền sức.

Fatsia japonica cũng là giống cây nhiệt đới gốc Nhật, có lá to. Khi lai fatsia với một giống trường xuân, sẽ cho ra loại Fatshedera lizei. Giống này thường chỉ được trồng ở trong nhà kính, lá nhỏ, đôi khi có đường viền trắng bạc.

Chọn cây kiểu lá đẹp và tương phản sao cho hai thứ lá nổi và hợp với chậu.

Nguyệt quế cũng là loại cây thích hợp để trồng trong chậu, và người ta có thể uốn nó theo hình vòng cung hoặc đỉnh nhọn như kim tự tháp. Cây nguyệt quế dễ nuôi, nhưng mùa đông, thời tiết quá lạnh có thể làm thân cây tê cóng.

Nếu muốn trồng cây đơn giản, có thể thử loại cây hydrangea (cẩm tú cầu). Bạn nên chọn đất trồng để cây ra hoa có màu sắc hợp ý thích. Đất chứa alkaline cho hoa hồng ; đất axit cho hoa xanh. Hoa này cần được tưới thường xuyên, sống trong bóng râm. Hoa cẩm tú thuộc loại khỏe, bạn có thể để chúng ngoài cây suốt mùa đông, cũng có thể mang vào trong nhà để

trang trí.

Nếu nhà bạn có các đường tường chạy thẳng, có thể trồng các loại dây leo trong chậu, đặt sát tường để chúng leo theo tường. Có thể chọn clematis. Loại này không được để rễ phơi ngoài nắng ; phải trồng trong chậu lớn, trên mặt lớp phân bón phải rải sỏi. Cây đậu lá xanh quanh năm cũng thích hợp, chúng chỉ cao khoảng 3m và nở hoa suốt mùa hè.

Nếu trồng nho, bạn phải trồng ở nơi có nắng. Cây trường xuân, tường vi thì nên trồng trong chậu.

Ở khu vườn nhỏ, người ta thích trồng kiểng. Có thể trồng từ cây non, hoặc gieo hạt, chiết nhánh. Chúng thích sống ở ngoài trời, nhưng cũng có thể đặt trong nhà. Người ta thích cây kiểng vì dễ cắt tỉa, uốn nắn theo các hình dạng thích hợp, tự nhiên. Đây là cả một nghệ thuật, đòi hỏi thời gian và tiền bạc nếu bạn thực sự say mê.

Succulent thường sống trong bồn hoặc các chậu cạn ; rất hợp với loại chậu kiểu "dâu tây". Chúng không cần điều kiện gì cả, trừ ánh nắng. Cây sempervivum có hoa ngôi sao, màu đỏ hoặc xanh, thân mảnh. Sempervivum arachnoideum còn được gọi là cây tóc trắng vì lá của chúng được một mạng lông trắng bao phủ.

Một số giống sedum nhỏ hơn cũng là cây thích sống trong bồn. Giống S.spathulifolium "Cappa Blanca" có lá xám rất đẹp. Đa số hoa sedum nở hoa vào cuối hè, hoa của chúng màu vàng, hồng hoặc trắng.

Có thể trồng xen kẽ saxifrage với succulent. Saxifrage có đủ loại, rất đa dạng. Giống "aizoon" có hoa màu xám, nở vào đầu hè. "Correvoniana" có hoa màu trắng và "Lutea" cho bông vàng.

Succulent và saxifrage không chỉ trồng được ở chậu, mà còn có thể trồng ở chân tường. Chúng chỉ cần rất ít đất.

Các loại cây thường niên cũng thường được trồng trong chậu. Geranium khá đẹp mắt, thường đi cặp với cây lobelia rũ. Một số cây leo khác như ipomoea (rực rỡ buổi sáng) ; Tropaeolum peregrium (giống leo canary) và thunbergia (Susan mắt đen) cũng là những giống thích sống trong chậu, leo lên tường hoặc trên các cây khác.

Begonia trông rất sặc sỡ, nhất là giống cây có hoa hình ống, lớn. Begonia có sắc khá lòe loẹt, hoa hình loa kèn, đa dạng, ưa mọc riêng một cõi. Giống "Nonstop" là giống hoa giỏi chịu đựng hoa lâu tàn. Giống Begonia semperfloren là loại có hoa đa dạng màu hồng, trắng, hoặc đỏ.

Đối với chậu treo hay chậu đặt cửa sổ, bạn có thể chọn các giống geranium có lá giống lá trường xuân hoặc giống mọc thẳng, giống fuchsia leo, lobelia leo. lysimachia lizzy bận rộn, pentunia, các loại trường xuân dây leo và nasturtium. Chọn các loại cây có hoa không chọi nhau, trồng xen kẽ sẽ rất bắt mắt.

Coleus là giống trồng trong nhà, nhưng có thể xem như các loại cây thường niên và trồng ngoài vườn. Coleus có đủ loại với nhiều sắc hoa và dáng lá. Để có màu lá đẹp, nên trồng cây nơi nhiều nắng.

Loại hoa có tuổi thọ hai năm cũng có thể sống trong chậu, agapanthus là giống điển hình. Thật ra thì những loại này sống trong chậu tốt hơn là trồng dưới đất "Headbourne Hybrid" là một trong những giống dai sức nhất, có hoa hình loa kèn, màu xanh.

Anemone Nhật nở vào mùa thu, Sedum "Autumn Joy" có hoa màu hồng đậm, đầu dẹt.

1. Dược thảo

Theo ý tôi, rất cần trồng dược thảo. Các loại cây như parsley, chive, marjoram, tarragon và sage có thể sống đơn lẻ hoặc trồng chung trong chậu, bồn Mint là loại cây sống dai nhất, nó lại không lấn đất cây khác. Cây chanh thơm cũng vậy. Mùa đông nên đưa chúng vào nhà để giữ cho lá xanh quanh năm, chỉ riêng parsley và Mint là ưa bóng râm. Chậu trồng terracotta parsley thường có các lỗ nhỏ bên hông, loại chậu này cũng hợp với nhiều loại dược thảo khác. Đặc biệt nó cần cho dược thảo trồng gần nhà hơn là trồng cuối vườn.

Nhiều loại dược thảo không những chỉ có lá đẹp mà hoa cũng đẹp. Người ta thường cắt các đầu hoa của chiva để nó ra lá đẹp, nhưng hoa của nó tròn, màu hồng rất đẹp. Trồng chậu, chive thường bị nhiệt, bạn nên tưới nước đều đặn và cắt lá đều đặn.

Lavender là loại dược thảo dễ trồng, đây là giống cây xanh quanh năm, thân trắng bạc và có hương thảo. Giống Rosmarinus officinalis "Erectus" mọc thẳng như kim tự tháp, trông gọn ghẽ hơn giống mọc lan.

2. Cây củ

Cây cho củ cũng có thể sống trong các chậu. Những cây củ nở hoa vào mùa xuân như daffodil, crocus, muscari và anemone phải trồng vào đầu thu. Trừ tuylip nên trồng trễ hơn, nghĩa là giữa hoặc cuối thu.

Chậu trồng cây củ phải sâu để đất phủ lên củ và có chỗ cho rễ phát triển, nếu không củ sẽ trồi ra ngoài.

Ngoài các loại cây củ nở hoa mùa xuân, cũng có loại nở vào mùa hạ như fritillaria, lily, galtonia (còn gọi là hyacinth mùa hè) và irise. Hoa lyli (huệ) có nhiều loại, màu sắc đa dạng. Giống canna hay giống Ấn Độ cũng rất đẹp, cho hoa hình ống và hơi yếu, do đó cần được bao bọc cẩn thận vào mùa đông. Chúng có lá đỏ, hoa vàng, cam hoặc đỏ.

Snowdrop, chionodoxa, scilla và cyclamen neapolitanum nở hoa mùa đông, riêng Iris reticulata còn có hoa màu xanh rất thơm.

Sau khi ra hoa, bạn có thể cứ để nó trong chậu hoặc bứng cây ra trồng ở góc vườn, nơi đây chúng sẽ tàn lụi. Đừng bao giờ cắt hay xé lá ngay sau khi cây ra hoa, vì lá cây sẽ tiếp tục cung cấp chất dinh dưỡng cho củ, nhờ đó mà cây có thể ra hoa trong mùa tới. Để như vậy cây có vẻ rườm rà, không sạch, nhưng đây chính là một trong những bí quyết trồng cây củ.

3. Rau xanh

Khu vườn của bạn nhỏ, điều đó không có nghĩa là bạn không thể trồng rau xanh. Mặc dù cây cho trái có thể sống trong bóng râm, nhưng nhất định nếu muốn rau xanh tốt phải trồng ở nơi chói nắng. Có thể trồng cà chua ở chậu ngoài trời, và có khá nhiều giống cà chua khác nhau. Giống "Pixie Hybrid" chỉ cao khoảng 45cm và trái rất mau chín ; Giống "Sweet 100" có trái hình quả dâu, "Tiny Tim" thì thích sống trong chậu hoặc các chậu kê cửa sổ ; "Red Alert" có thân hơi xù xì, nhưng mau có trái và đặc biệt trái rất thơm.

Pepper (tiêu) và aubergine (cà tím) mọc khỏe trong mùa hè. Ngoài ra một số giống dưa chuột cũng hợp để trồng ngoài vườn. "Patio Pik" là giống cây nhỏ ưa sống trong chậu còn "Petita" mọc khỏe ở nơi có mái che thưa.

Cũng có thể trồng loại đậu leo, trông khá bắt mắt. "Có thể trồng trong chậu can hoặc làm giàn cho chúng bò. Nếu thích, bạn hãy trồng thử giống đậu lùn của Pháp, đậu thường hoặc đậu tách đường. Giống đậu lùn có thể sống chung với các loại đậu khác như "Little Marvel"

Nếu muốn luôn luôn có sẵn rau diếp tươi, bạn có thể trồng chung ở mép các bồn trồng rau khác. Để thêm vẻ thẩm mỹ, nên chọn các giống rau diếp như "Salad Bowl", lá hơi nhăn hay chọn giống "Continuity" lá đỏ. Nếu không đủ đất thì không nên trồng loại rau cải có rễ ăn sâu, làm hại các cây khác, vì rau cải rẻ và dễ mua.

Cũng có thể trồng dâu tây trong chậu, và nếu tìm được những chậu đặc biệt để trồng dâu tây thì càng tốt. Chậu trồng dâu cũng tương tự chậu trồng parsley nhưng lớn hơn. Tuy nhiên, tốt nhất là trồng dâu trong chậu lớn hoặc thùng phi xẻ đôi.

Giống Cape gooseberry (Physalis edulis) ít được biết đến. Nó là cây họ hàng với cây lồng đèn Trung Quốc, chỉ cao khoảng 1,8m. Trái màu vàng, ăn được móng vỏ. Nó cũng cần được cắt tỉa, và thích nơi cố định, có nắng mặt trời.

Cây ăn quả cũng có loại có thể sống trong chậu. Khi mua táo giống, nên hỏi giống có thân M27 và ghép cành như "Coy's orange Pippin", "Discovery" và "Bramley". Đây là các giống có thân nhỏ, phù hợp với việc trồng trong chậu.

Các loại cây ăn trái khác như mai, xuân đào, đào, mận và anh đào cũng có thể cấy trên thân giống M27. Ngay cả giống mận "Victoria" cấy trên thân giống Pixy cũng có thể mọc trong chậu. Ngoài ra còn có thể trồng nho trong chậu.

Nhiều cây trồng trong nhà có thể đem ra ngoài vào mùa hè. Không khí bên ngoài, cũng như các trận mưa sẽ rửa sạch cây lá. Cây cọ sẽ tạo vẻ nhiệt đới cho vườn của bạn. Bản thân tôi rất thích abutilon, cây có lá xanh hoặc vàng với hoa giống lồng đèn màu cam. Fern trường xuân, citrus và monstera (cây phó-mát Thụy Sĩ) chỉ có thể tắm không khí vào mùa hè, cuối hè bạn nhớ mang chúng vào nhà, nếu không sẽ bị đóng băng. Cũng có thể trồng chúng trong chậu, rồi chôn xuống đất. Tuy nhiên làm vậy thì cây dễ bị sâu bọ, côn trùng tấn công hơn.

KỸ THUẬT TRỒNG CÂY TRONG CHẬU

Thường cây bán ở ngoài đều được bao rễ cẩn thận vì vậy có thể đem chúng đi một cách dễ dàng mà không sợ làm hỏng rễ cây. Chọn chậu đừng quá lớn, cũng đừng quá nhỏ. Nếu lớn quá thì dễ tạo cảm giác cây nhỏ quá, còn nếu quá nhỏ thì không đủ chỗ cho rễ cây mọc. Ngoài ra, chậu quá lớn, lượng nước chứa trong hỗn hợp phân sẽ cao, rễ không hấp thụ hết, nên cây sẽ mau chết.

Nên có những lỗ thoát nước ở đáy chậu. Điều này đặc biệt quan trọng đối với các chậu trồng cây ngoài trời, vì bạn có thể điều chỉnh lượng nước tưới cây, chứ không thể điều chỉnh lượng mưa tự nhiên tưới vào chậu

Để đá vào đáy chậu cũng giúp cây khỏi bị úng nước (h.6).

Nên dùng hỗn hợp phân bón và đất tốt, không nên dùng đất có sẵn trong vườn. Loại đất cho chậu cây có lớp than bùn phía dưới nhẹ và dễ di chuyển. Hỗn hợp phân đất John Innes cũng rất phù hợp và chúng thường không khô quá nhanh. Nếu bạn muốn chuyển các chậu một cách dễ dàng, thì nên chọn hỗn hợp đất có than bùn ở đáy.

Khi trồng cây lâu năm trong chậu, mỗi năm bạn nên hớt bỏ lớp đất trên chậu, thay đất mới, chú ý đừng làm xây xát rễ. Khi cây quá lớn, có thể thay chậu khác hoặc đem trồng vào vườn.

Hỗn hợp phân đất lần sau phải có cùng độ sâu với hỗn hợp phân đất ban đầu, trồng cây chắc, vững vàng. Mặt hỗn hợp đất phải cách vành chậu một khoảng, như vậy nước mới không cuốn trôi phân ra ngoài.

Trong mùa khô, tưới nước là việc không thể thiếu vì hỗn hợp phân đất trong chậu không thể giữ nhiều nước nên cây trồng trong chậu mau bị khô hơn cây trồng ngoài vườn.

Việc cung cấp chất dinh dưỡng cho cây cũng rất cần thiết, vì đôi khi đất không đủ chất để nuôi cây. Bạn có thể dùng chất dinh dưỡng dạng lỏng hoặc dạng viên như viên thuốc, bón vào mùa xuân và có tác dụng suốt mùa đó. Vào các tháng đông, không cần bón thêm cho cây.

Cây ăn quả cần chậu có đường kính 30cm và các loại rau cải như giống đậu bò cũng cần rất nhiều đất để

Để đá vào đáy chậu cũng giúp cây khỏi bị úng nước (h.6)

phát triển. Cây trồng trong bọc cũng được, song kém thẩm mỹ, dùng chậu thì hay hơn. Không cần phải mua các chậu cầu kỳ, tốn kém, chỉ cần chậu đất sét trơn là được.

Việc bón thêm đặc biệt cần thiết đối với cây ăn quả và rau cải nếu bạn muốn đạt kết quả thu hoạch cao. Bón thêm cacbonat kali cho cà chua, cây sẽ cho nhiều trái nhất.

4

LÓT NỀN

Ở vườn nhỏ, có thể bạn không đủ đất để trồng thảm cỏ, nên sẽ phải lát nền. Ưu điểm của thảm cỏ là có bông hoa, cây cỏ nên dễ bắt mắt. Khi thiết kế nền bạn cũng có thể làm đẹp không kém. Trước hết khi chọn vật liệu lót nền, cần chọn thứ phù hợp với nhà, tường, hàng rào v.v... Ngoài ra còn phải xem vườn của mình thuộc loại đơn giản hay trang trọng.

Có nhiều kiểu nền, và nhiều hình mẫu để chúng ta chọn lựa. Đủ cỡ, màu sắc, mẫu gạch, các kiểu dễ lát và rẻ.

Hầu hết gạch lát đều có mặt trơn, nhưng cũng có loại mặt nhám, có loại giống thanh sô-cô-la. Gạch trơn hợp với sân trong vì bày biện các đồ gia dụng và làm nơi cho trẻ em chơi rất tiện. Người ta cũng có thể dùng gạch có hoa văn.

Gạch có nhiều kiểu và màu sắc, nên tránh các kiểu không khớp nhau, và để chắc ý, bạn thử xếp lại trước khi đem về.

Đá lát đắt hơn nhưng hợp với đồ cổ. Tốt nhất nên chọn loại đá có sẵn ở địa phương vì nó phù hợp với cảnh quang xung quanh và thường rẻ hơn những loại đá khác. Nhược điểm của đá là khó lát vì chúng không đều nhau và quá dày.

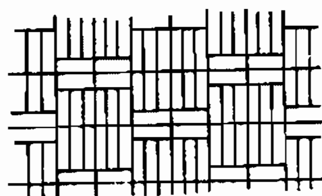
Gạch (xây) lát cũng đẹp và được sử dụng khá phổ biến. Nên chọn gạch có chất lượng cao vì chúng kh vỡ và đều nhau. Gạch lát tường hay lót mặt thì dễ b thời tiết lạnh làm hỏng. Có hàng trăm kiểu gạch, c loại làm bằng tay và rất đắt. Gạch máy cũng tốt. Lo gạch Staffordshire xanh là một trong những thứ bề nhất. Chúng thường được dùng để lát thềm, sân ; nhưn loại tốt thì khá đắt. Gạch lát phải có sức chịu đựng Hiện nay các loại gạch chữ nhật, lục giác đều có sẵn

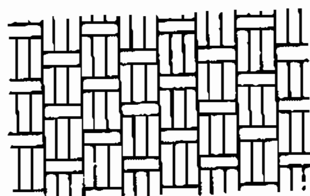
Gạch có nhiều hoa văn khác nhau, do đó có thể s dụng mặt trái hoặc mặt phải (h.7). Bạn có thể dùn gạch loại này để viền khuôn viên lát gạch mẫu khác nếu như muốn nền gạch của bạn đa dạng và nhiều mà sắc, kiểu dáng.

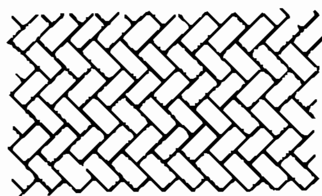
Đá granite cũng có thể dùng lát nền, loại này r bền. Chúng có hình vuông, màu xám, lát nền rất cưng

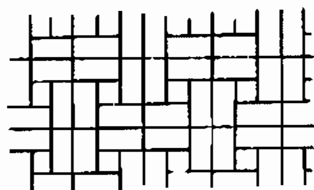
Đá sỏi có thể dùng đúc nền hoặc phủ nền ở nhữn lối ít qua lại (h.8). Dạng đá sỏi hơi lớn thích hợp v những vườn kiểu Nhật Bản. Sỏi có nhiều cỡ khác nha và nên xếp như hình số 8 để tạo ấn tượng cao nhất.

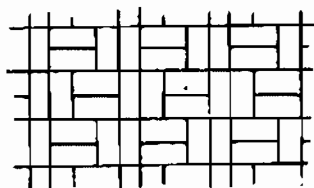
Sỏi nhỏ hay sạn rất hữu dụng, dùng để chêm giữ các đường gạch hoặc đá, hoặc để rải trên lớp sỏi lớ hơn. Sỏi có nhiều màu sắc, hình dáng. Loại càng nh

thì càng dễ đi. Ngoài ra sỏi còn sử dụng làm đường ngăn chống ẩm giữa đường chân tường và phần lát gạch.

Tốt nhất là nên có đường gờ bằng gạch hoặc đường tà vẹt xe lửa cũ để ngăn sỏi tràn vào luống hoa. Khi lát sỏi phải thay lớp trên thường xuyên. Có thể mua đá làm đường gờ có hình bán cầu hoặc đầu nhọn.

Nếu thích đơn giản và tự nhiên, ở giữa lớp đá, gạch ngay trên đường trát vữa, bạn có thể bỏ trống để trồng cây. Hãy làm cho các đường trát vữa bằng phẳng, không gồ ghề kẻo dễ vấp ngã.

Cố gắng kết hợp nhiều kiểu lát gạch với nhau : Sỏi đi kèm với các ô xi-măng sẽ làm nền đẹp hơn.

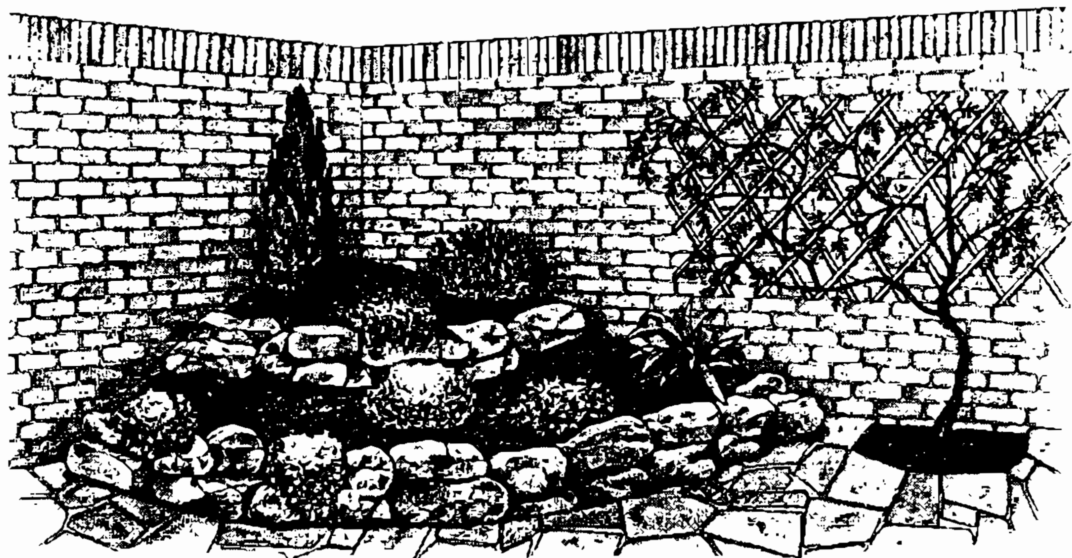
(bên trái) Có thể xếp gạch theo nhiều cách khác nhau để tạo nhiều kiểu. Lát theo mặt gạch hoặc hông gạch. Đây là 5 mẫu lát gạch.

Situ cũng là một dạng đổ bê-tông, nhưng so với bê-tông lượng cát sạn trong situ nhiều hơn, lượng ximăng ít hơn. Situ chỉ hợp với các vườn nhỏ. Khi làm situ phải trộn nhiều, đều tay, nếu không khi trời lạnh, nó sẽ nứt rạn

Gạch lát hình thoi thường được lát ở sân sau hoặc sân trong. Đặc biệt người ta thường lát xen kẽ gạch trắng, đen, đỏ.

Nhựa đường dùng trải đường, nhưng một số nhựa đường có màu sắc phù hợp để lát nền trong vườn. Phương pháp dễ làm nhất là mua Macadam khô đổ theo đường dốc hay đường vòng. Macadam có loại màu đen, màu đỏ, hoặc xen kẽ đỏ và đen.

Ngày nay người ta cũng hay dùng gỗ để lát nền.

Cách xếp đá bậc thang làm vườn có dáng cao hơn, khu đất dễ thoát nước, đất có mầu mỡ. Bạn còn có thể chọn đất hợp với loại cây cần trồng.

Nền gỗ trông khá đẹp nhưng trơn trượt khi trời mưa. Hiện nay đã có loại gỗ không trơn.

Vấn đề không kém quan trọng nữa là việc tháo nước. Mùa khô, hồ nước chẳng có vấn đề gì. Nhưng mùa đông, ở xứ lạnh, nó có thể đóng băng. Nếu có thể, bạn nên tháo nước vào khu trồng hoa. Còn nếu nâng nền, bạn cần ống thoát nước.

Khi làm nền cứng, bạn có thể kết hợp làm một hồ nước nhỏ. Hồ xây gạch hoặc ximăng được cho là đẹp hơn kiểu hồ làm bằng kính. Nếu xây bê-tông thì phải làm cho bê-tông cứng và chống thấm. Còn gạch cũng nên phủ ngoài lớp chống thấm. Hồ có thể bằng mặt với lớp nền tráng hoặc nhô cao hơn.

Đừng quên làm lối thoát nước cho hồ, đề phòng hồ có thể ngập nước, tràn ra vườn khi trời mưa, đồng thời để xả nước cũ, thay nước mới.

Khi lát nền, có thể làm bậc thang. Bậc thang lát bằng gạch trông sang hơn bậc lát đá. Có thể dùng các thanh tà vẹt xe lửa chặn cuối lối đi rải sỏi. Tuy nhiên, không nên dùng tà vẹt làm bậc thang vì chúng trơn trợt.

Khi nâng nền một số khu đất trong vườn, chúng ta có thể xây các đường gờ bằng gạch, đá, tà vẹt hoặc đúc ximăng. Ưu điểm của việc khoanh đất nâng vườn là bạn có thể bồi cho đất chất dinh dưỡng cao, thêm phân bón và chất hút nước vào đó để cây trồng phát triển nhanh. Ngoài ra, việc nâng vườn còn có tác dụng che chắn một mảng tường xấu. Người ta còn có thể xây tường thấp bao quanh một khu đất hẹp, trong đó trồng những cây lá rũ, dọc theo vách tường.

Đặc biệt, cây thích vùng cao có thể mọc tốt ở khu đất nâng cao vì các loại cây này thích đất khô ráo. Có thể trải một lớp sỏi trên mặt đất để bảo vệ cây khỏi bị ẩm ướt và mục rễ.

Dù bị ảnh hưởng của thời tiết mưa, nắng, các loại nền trông đều đẹp mắt, nhất là khi có cây cối bao quanh. Vấn đề cần lưu ý : nó dễ bị rêu phủ và trơn trợt. Tuy vậy, đã có một số loại hóa chất có thể giúp tẩy sạch rêu nhớt, nhất là ở lối đi có nhiều người qua lại. Những nơi bạn không đặt chân đến thì có thể để rêu mọc. Rêu mọc trên đá, gạch sẽ làm quang cảnh vườn thêm phần lãng mạn.

TƯỜNG VÀ RÀO

Thông thường cần có tường hoặc hàng rào bao quanh khu vườn. Tuy nhiên, đôi khi bạn cũng phải xây tường hoặc dựng rào để che chắn những khu vực mất thẩm mỹ hoặc tạo ra một góc riêng tư. Có thể xây tường gạch, đá, hoặc tường ximăng tạo dáng. Nhưng để có cảnh trí đẹp mắt, nên cho dây leo bò phủ tường. Tường đá xây kiểu cũng có thể tăng giá trị thẩm mỹ.

Giàn treo có dây leo sẽ tạo dáng cho vườn, bạn cũng có thể lồng vào đó những panô vẽ thông ngàn hoặc hàng rào dây kẽm. Nên chọn rào có chất lượng tốt. Loại rẻ thì rất mềm và không bền. Hiện nay cũng có rất nhiều loại gỗ làm tường, tuy nhiên sẽ mất nhiều thời gian chăm sóc hơn.

Vách đất không bền lắm, nhưng thích hợp với kiểu vườn để tự nhiên, "vườn bụi".

5

NÉT ĐẶC BIỆT

Đối với bất kỳ loại vườn nào thì khâu cuối cùng cũng là đồ trang trí cho nó, có thể là một ngôi nhà kính chẳng hạn.

Hiện nay có rất nhiều thứ trang trí vườn từ loại tượng đá nhỏ cho đến các kiểu chậu, đồ đá lớn. Những phiến đá hình nấm được sử dụng nhất. Phiến đá kiểu Nhật cũng được dùng để trang trí cho các vườn kiểu Nhật. Loại đá này có đủ cỡ, dáng, có thể đặt riêng một mình hoặc đứng từng cụm.

Nhiều nơi có bán đồ trang trí kiểu cổ, nhưng bạn cũng có thể dùng lại các dạng đá hình cối xay gió, các vật bằng đá hoặc tượng chì. Tùy theo loại vườn và ý thích mà bạn đặt các vật trang trí lại thành một cụm tập trung hoặc rải rác khắp vườn. Một số người đặc biệt thích bầy chú lùn đặt trong vườn.

Có một số đồ trang trí bằng đá lúc đầu có vẻ trơ trẽn, nhưng sau một thời gian, do ảnh hưởng thời tiết, chúng sẽ hòa hợp hơn. Tôi có một lời khuyên nhỏ là khi mua về bạn hãy ủ chúng lại. Sau đó tự nó sẽ sinh ra một lớp rêu "thời gian" trông giống như chúng đã ở đó cả bao năm rồi.

Các tác phẩm điêu khắc cũng khá phổ biến. Tuy nhiên các tác phẩm hiện đại cần phải có một chỗ thích hợp trong vườn. Thật là không hay nếu để chúng quá nổi bật, làm át đi vẻ đẹp của cây cỏ. Bạn phải nhớ rằng sự phối hợp hài hòa mới là mục đích chính trong việc bố trí vườn. Do đó phải cân nhắc việc chọn lựa sắp xếp kiểu cách, cỡ độ giữa vườn và nhà.

Thay vì đi mua, bạn cũng có thể tự chế ra các đồ trang trí trong vườn từ một khúc cây, miếng gỗ hay vài tảng đá mòn. Cách đơn giản là nuôi cây trên một gốc cây cũ, nấm mốc cũng hay mọc trên những xác cây đã chết.

Nếu tình cờ nhặt được ống bơm nước cũ, đèn cũ hay một số dụng cụ nghề nông, bạn có thể tận dụng óc sáng tạo và khả năng khéo léo của mình để biến chúng thành đồ trang trí. Ví dụ tận dụng một điện thoại cũ, giả ống nghe đặt trong vườn nhưng thực ra là để gợi lên một ý tưởng !

Nhiều đồ dùng cũ như bàn ăn, hộp cũ cũng có thể tạo ấn tượng khi đặt trong vườn. Và bạn cần tìm những loại có chất lượng tốt, có thể phơi sương phơi nắng quanh năm suốt tháng. Nhôm thì rẻ và nhẹ hơn. Hiện nay các kiểu lan-can bằng sắt thép vẫn còn thịnh hành.

Có nhiều loại bàn ghế xi bọc nhựa, được chế bằng cách nhúng vào bồn nhựa hoặc xịt lớp nhựa bên ngoài.

Có nhiều vật dụng bằng kim loại xi nhựa khá đẹp nhưng chúng dễ bị bóc. Điều khả dĩ duy nhất là mua các vật bọc loại nhựa có chất lượng tuyệt hảo. Chỗ ngồi lát gỗ sẽ khá bền nếu được bảo quản tốt. Gỗ cứng như gỗ tếch, gỗ dái ngựa và gỗ iroko là bền nhất ; gỗ mềm như thông thì rẻ song kém bền. Hầu hết các chỗ ngồi bằng kim loại đều được lát gỗ, tuy nhiên cũng có thứ kim loại trơn.

Nhiều đồ trang trí đúc nhựa cũng có hình dáng, kiểu mẫu khá đẹp. Loại nhựa tốt có thể chịu đựng thời tiết bền bỉ. Che dù trong sân không những chỉ có tác dụng che mưa che nắng mà còn trang trí.

Tôi thích đồ trang trí màu xanh lá cây hoặc đen vì các màu này phù hợp với vườn hơn. Nhược điểm của đồ màu trắng là bạn phải chùi rửa thường xuyên để nó giữ được sự sáng sủa.

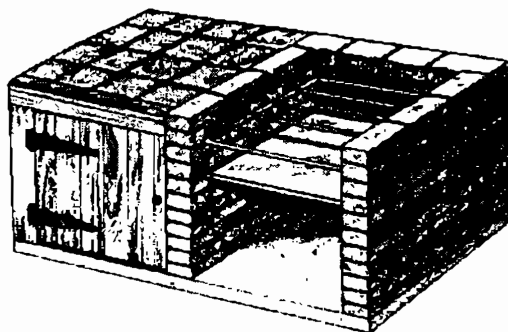
Trước khi mua bàn ghế, bạn hãy ngồi thử trước vì có một số thứ mới nhìn thì rất đẹp, nhưng ngồi vào lại khó chịu.

Nếu muốn có chỗ ngồi cố định, nên xây bằng gạch hoặc ximăng, và nếu thích có thể lót nệm lên. Các kiểu ghế đá, như thường thấy ở các vườn kiểu Victoria cũng được xem là một thứ trang trí.

Những khung máy may cũ cũng có thể tận dụng làm khung bàn, lấy ván làm mặt. Cũng có thể chẻ đá làm bàn.

Cách đây vài năm, người ta đã bắt đầu quen với việc đặt lò nướng trong vườn. Hiện có bán rất nhiều loại lò nướng di động, với đủ loại giá cả, mùa đông phải cất chúng vào kho. Do đó tốt hơn là nên xây lò nướng cố định trong vườn, và đặt nơi kín đáo. (h.10)

Nếu bạn lát nền bằng gạch thì nên xây lò bằng gạch cùng loại. Đặt lò nướng cách nhà một khoảng vừa phải để đề phòng hỏa hoạn nếu sơ ý lửa lan ra ngoài. Lò nướng phải có nắp đậy trên khi không dùng đến, có thể đặt các chậu cảnh lên trên để ngụy trang.

Lò nướng cố định, xây gạch, có ngăn chứa than, dụng cụ nấu nướng và ngăn nấu ăn.

NƯỚC

Hầu hết mọi người đều thích có hồ nước, do đó chỉ một hồ nước nhỏ cũng có thể tạo ấn tượng mạnh. Ở khu vườn nhỏ, một hồ nhỏ hình tròn bằng gạch là thích hợp nhất. Bạn cũng có thể mua các loại hồ đá hoặc hồ tráng nhựa. Nếu bạn thực sự không có chỗ để làm hồ, bạn có thể tạo hồ nhân tạo bằng cách cho nước vào một thùng như thùng bia hình bán nguyệt. Nếu giữ lớp gỗ bên ngoài luôn ướt thì bảo đảm nước trong thùng sẽ không bao giờ rỉ ra ngoài. Lúc đó chỉ cần thả một vài cây huệ nước, bạn sẽ thấy ngay tác dụng của nó.

Nước tĩnh thường dễ bị xanh và rêu. Nhưng bạn có thể trồng cây có tác dụng cân bằng lượng oxy để khắc phục tình trạng trên. Cây cân bằng oxy gồm có cây elodea (cỏ nước anada), hottonia (violet nước) và sagittaria (cây dong nước). Mỗi mét vuông nước cần có ít nhất mười cây thuộc các giống trên.

Đối với nhiều hồ nước đọng hay nhân tạo, xây thêm hay rải sỏi trong hồ sẽ chống gặp phải vấn đề trên. Bạn có thể tìm mua vòi phun nước hoặc ống chuyền vòng nước tại các trung tâm bán đồ làm vườn, tuy nhiên phải luôn nhớ rằng các thiết bị này chạy bằng điện. Có thể thay thế hồ bằng vòi phun hình tô hoặc đầu sư tử và gắn chung trên tường.

Nếu bạn thích khác người, có thể biến một trong những bức tường của bạn thành tranh. Có thể là bức tranh vẽ vườn để làm tăng diện tích khu vườn, hoặc là cảnh gì đó tạo ra ấn tượng thoát ly thực tế. Nếu không thích ý tưởng đó, bạn có thể tạo ấn tượng bằng cách khác, ví như sơn tường bằng màu nhạt, xanh lá cây, rồi sơn thêm màu đậm để tạo độ tương phản.

Một bước quan trọng nữa là mắc đèn trong vườn. Có thể là thắp sáng nơi để lò nướng trong đêm hè, hoặc chỉ để vườn sáng lên để từ trong nhà bạn có thể trông thấy mọi thứ. Điện chiếu sáng xuống nước hoặc tượng sẽ tạo nên một nét độc đáo mới cho vườn. Lồng đèn phải được làm bằng vật liệu cản nước bền như sắt chẳng hạn. Có rất nhiều kiểu lồng đèn bằng sắt, có thể đặt trụ đứng hoặc gắn vào tường. Tùy theo kiểu vườn mà chọn loại đèn xưa hay nay. Thậm chí các kiểu đèn Trung Quốc bằng đá cũng có sẵn rất nhiều.

Cũng như đèn lồng gắn ở sân trong hoặc bên lối đi, đèn chùm cũng khá đa dạng, có thể đặt giấu vào các bụi cây.

Để đèn dưới nước sẽ tạo ra cảnh quang rất đẹp cho vườn. Có thể đặt đèn chùm dưới nước hoặc trên mặt nước. Để an toàn, đèn phải có lớp cách an toàn bên ngoài. Ngoài ra cũng nên có sẵn tháp nước tỏa sáng nước chảy qua đèn có nhiều màu khác nhau tạo thành một vệt nước tung tóe vui mắt. Một ưu điểm nữa của việc thắp sáng vườn là phòng ngừa nạn trộm cắp. Có thể mua đèn có hệ thống tự động, như vậy chúng sẽ tự bật sáng khi trời tối.

Tuy nhiên, khi mắc hệ thống điện như vậy, bạn phải luôn coi sóc, chú ý. Nhất là các đường dây cáp cũng như các thiết bị điện phải chịu đựng được sự thay đổi của thời tiết. Một lưu ý nữa là nên có hai hệ thống tắt mở, để khi ở trong nhà, bạn cũng có thể điều khiển được sự vận hành của ánh sáng trong vườn.

Cách an toàn hơn khi bắt điện ngoài trời là có một cái biến điện, chỉ sử dụng các thiết bị có điện thế 12 vôn. Thông thường khi bán, người ta bán luôn hệ thống đèn, biến thế và dây cáp điện có điện thế thấp. Như vậy nếu có sơ xảy hay trẻ em nghịch điện thì cũng không nguy hiểm đến tính mạng. Máy bơm hồ, lò nướng ngoài trời cũng có thể dùng điện thế 12 vôn.

Nếu bạn cảm thấy sử dụng điện quá phiền phức, thì bạn co thể chọn dùng những kiểu cải tiến nhái theo đèn dầu. kiểu này cũng có rất nhiều màu sắc. Bạn có thể đặt chúng trên bàn, ở cột đá hoặc chậu hoa trong vườn.

Nếu có nhiều đất, có thể dưng một ngôi nhà nhỏ trong vườn. Thiết kế đẹp, ngôi nhà sẽ làm tăng vẻ thẩm mỹ cho khu vườn. Nếu diện tích đất có hạn, tốt nhất là chọn kiểu bát giác. Cũng có thể chọn kiểu tròn nhưng kiểu này không đẹp lắm. Muốn lợi đất trồng cây thì nên chọn kiểu hình chữ nhật. Gỗ tuyết tùng đỏ rất hợp với việc dựng nhà kiểu này, song tốn nhiều thời gian bảo quản. Có thể dung nhôm thay thế. Nhôm thì không đẹp bằng gỗ nhưng ıt phải bảo quản. Trồng cây trong nhà cũng là mót cách tăng diện tích trồng cây. Nhà kiểu Victoria cũng rất ấn tượng, người ta thường dựng nhà kiểu Victoria nhưng với hình dáng cỡ nhỏ. Loại to chỉ thích hợp trong khu vườn lớn.

Nếu bạn không thích việc trồng trọt, mà chỉ muốn ngồi nghỉ ngơi trong vườn, bạn nên dựng kiểu nhà mùa hè. Ngoài tác dụng làm nơi ngồi nghỉ ngơi, kiểu nhà này còn la nơi thích hợp để cất vật dụng bàn ghế vao mùa đông.

Như bạn không thích nhà thì dựng vọng lâu, vọng lâu thường làm bằng sắt uốn thẩm mỹ. Trồng dây leo uốn quanh, phủ luôn vọng lâu, bạn sẽ có một chỗ ngồi hóng mát vào những ngày nóng nực đồng thời cũng là cách trang trí cho vọng lâu.

Ngoài ra, người ta còn hay làm các giàn cho dây leo. Vật liệu làm giàn thường là gỗ hoặc kim loại. Giàn dây leo còn có tác dụng che mát lối đi hoặc chỗ ngồi hóng gió. Nếu bạn thích kiểu lớn, có thể sử dung các cột đá làm khung giàn. kiểu này chỉ thích hợp với vườn rộng.

VƯỜN MÁI CHE

Vườn thành thị còn có một kiểu nữa, đó là kiểu vườn mái lợp (gác thượng). Vấn đề đáng lo là trọng lượng của mái, nhất là khi bạn muốn trồng cây ở khu đường viền. Tốt nhất là trồng cây trong châu để dễ chuyển dời.

Giả sử ban đã suy nghĩ kỹ về việc làm mái thì sau đó bạn phải chọn trồng loại cây gì để khu vươn được thoáng gió và sáng sủa. Bạn có thể chọn loại đất hợp với cây, sao cho càng nhẹ càng tốt, nếu trồng cây trong chậu thì nên chọn chậu nhẹ.

Thật ra vườn mái che cũng không kén chon cây cho lắm. Dĩ nhiên, cây lớn quá thì không hợp nhưng phải chọn giống cây khỏe, chịu được gió.

6

TRỒNG CÂY VÀ CHĂM SÓC

Dù chọn kiểu vườn nào thì bạn cũng phải chăm sóc, bảo dưỡng nếu muốn nó xanh tươi.

Cây trồng chậu cần được chăm sóc nhiều hơn cây trồng dưới đất, chúng cần được tưới nước, bón phân đều đặn hơn vào mùa hè, khi chúng lớn quá khổ, bạn còn phải thay chậu mới. Thường việc thay chậu chỉ nên tiến hành vào mùa xuân : thêm phân bón hợp với cây ; đặt nhiều đá vụn ở đáy chậu để thoát nước ; nện đất chặt bên trên để đảm bảo không khí không tiếp xúc với rễ. Người ta cũng thường khuyên là nên đặt những chậu mới trồng cây vào nơi có bóng râm (ngay cả với giống cây ưa nắng) cho đến khi cây đã hoàn toàn bén rễ trong chậu đất mới.

Hầu hết cây chúng ta mua đều nằm trong chậu hoặc bao ny-lông, thỉnh thoảng người ta cũng bán cây rễ trần. Việc chuẩn bị đất trồng là một khâu khá quan trọng. Cách tốt nhất là đào lỗ, trộn đất, phân, than bùn vào đó. Lỗ đào phải rộng để rễ cây không bị nén, và lớp hỗn hợp phân đất ngoài vườn phải có độ dày bằng phân đất ở trong chậu. Cây bụi trong chậu có thể bứng trồng ra ngoài ở bất kỳ thời điểm nào trong năm, nhưng nếu trồng vào mùa hè thì phải chăm sóc cẩn thận hơn vì chúng dễ bị khô.

Vỏ cây rừng màu nâu thích hợp với mọi loại cây. Để diệt cỏ, người ta thường phủ trên đất một lớp vỏ cây dày khoảng 5cm rơm rạ khá phổ biến, vì chúng giữ ẩm nhiều và nhìn cũng đẹp mắt. Phải làm sao phủ hết mọi khoảng đất trống và chỉ phủ trên đất ẩm. Có thể rải sỏi lên trên để tạo vẻ thẩm mỹ.

Một cách khác để hạn chế cỏ dại là trồng cây bò trên đất. Cây bò trên đất có thể mọc bên dưới cây lớn, bụi rậm. Chúng có thể bò khắp nơi, và như vậy thì cỏ không sao có cơ hội lan tràn.

Một công đoạn khác rất cần thiết là cắt tỉa cây. Thường phải cắt tỉa những cành mọc so le, cành chết. Cây bụi xanh quanh năm thường không cần cắt tỉa, trừ khi chúng mọc quá rậm. Một công thức chung để các loại cây thường niên ra hoa là cắt tỉa vào đầu xuân. Sau mỗi đợt ra hoa, có thể tỉa những cành già sát đất. Sau đó chúng lại đâm chồi nảy lộc và lại ra hoa. Nhớ chỉ làm việc đó khi cây đã hết thời ra hoa.

Đối với loại cây leo cũng làm tương tự. Những loại ra hoa trong suốt thời sinh trưởng không cần phải tỉa sát đất, mà chỉ cần tỉa mỏng lá, cắt cành già. Clematic

(hoa ông lão) có nhiều giống thuộc loại cây bụi, cũng có giống thuộc dây leo. Do đó trước khi cắt tỉa phải xem cây bạn trồng thuộc loại nào, nếu không có thể cây sẽ chẳng bao giờ ra bông, hoặc chỉ ra bông một lần. Đối với các giống hồng xưa người ta cũng chỉ cắt tỉa sau khi hồng đã ra hoa xong. Đối với loại hồng bụi, ý kiến chung nhất là cắt tỉa lần cuối vào cuối đông, trừ những vùng có sương ẩm thì có thể cắt tỉa vào mùa thu. Những cành mọc lòa xòa bên ngoài cần phải tỉa gọn hết vào mùa thu, phòng trường hợp gió quật.

Hoa được ngắt ngọn thường xuyên dường như có xu hướng ra hoa nhiều hơn. Cẩm tú cầu là loại hoa chịu lạnh, có thể nở hoa vào mùa đông. Hoa cẩm tú cũng có thể ép khô, chưng trong nhà.

Việc dọn rác trong vườn quả là một vấn đề, đặc biệt là khu vườn nằm ở vị thế không đốt rác được. Phân bón có thể dồn vào một hầm chứa phân đặc biệt, đặt tránh vào góc vườn. Bạn có thể tự dùng gạch hay gỗ để làm bồn chứa, nhớ để hầm thoáng khí, thoáng gió thì chất lượng phân mới tốt. Có thể dùng chất xúc tác để thúc đẩy quá trình phân hủy, nếu bạn không muốn phân bốc mùi khó chịu.

Một trong nhưng việc quan trọng trong vấn đề bảo quản là phải bảo quản gỗ. Hằng năm nên quét một lớp sơn ngoài các dụng cụ hay đồ trang trí bằng gỗ nhằm chống sự rạn nứt, hư hỏng gỗ : Chọn loại hóa chất nào không ảnh hưởng đến cây trồng.

Để hồ nước luôn trong trẻo, sạch mát, bạn cần thường xuyên chú ý chăm sóc. Mỗi năm nên súc một lần. Do đó chỉ nên xây hồ nhỏ, nếu không bạn sẽ gặp khó khăn khi súc hồ vì không biết xả nước cũ đi đâu Người ta cũng có bán dụng cụ tẩy rửa rêu xanh. Tốt nhất vẫn là tạo ra sự cân bằng sinh thái giữa cây dưới nước và cây trên mặt hồ. Nếu bạn nuôi cá dưới hồ, thì không những chỉ làm sạch hồ mà còn có nhiều tác dụng khác nữa.

Tôi hy vọng rằng quyển sách này sẽ giúp các bạn, những người yêu vườn, bài trí khu vườn theo ý thích của mình. Bạn có thể tạo ra môi trường trong lành xung quanh nhà và hưởng thụ cảnh vật xanh tươi.

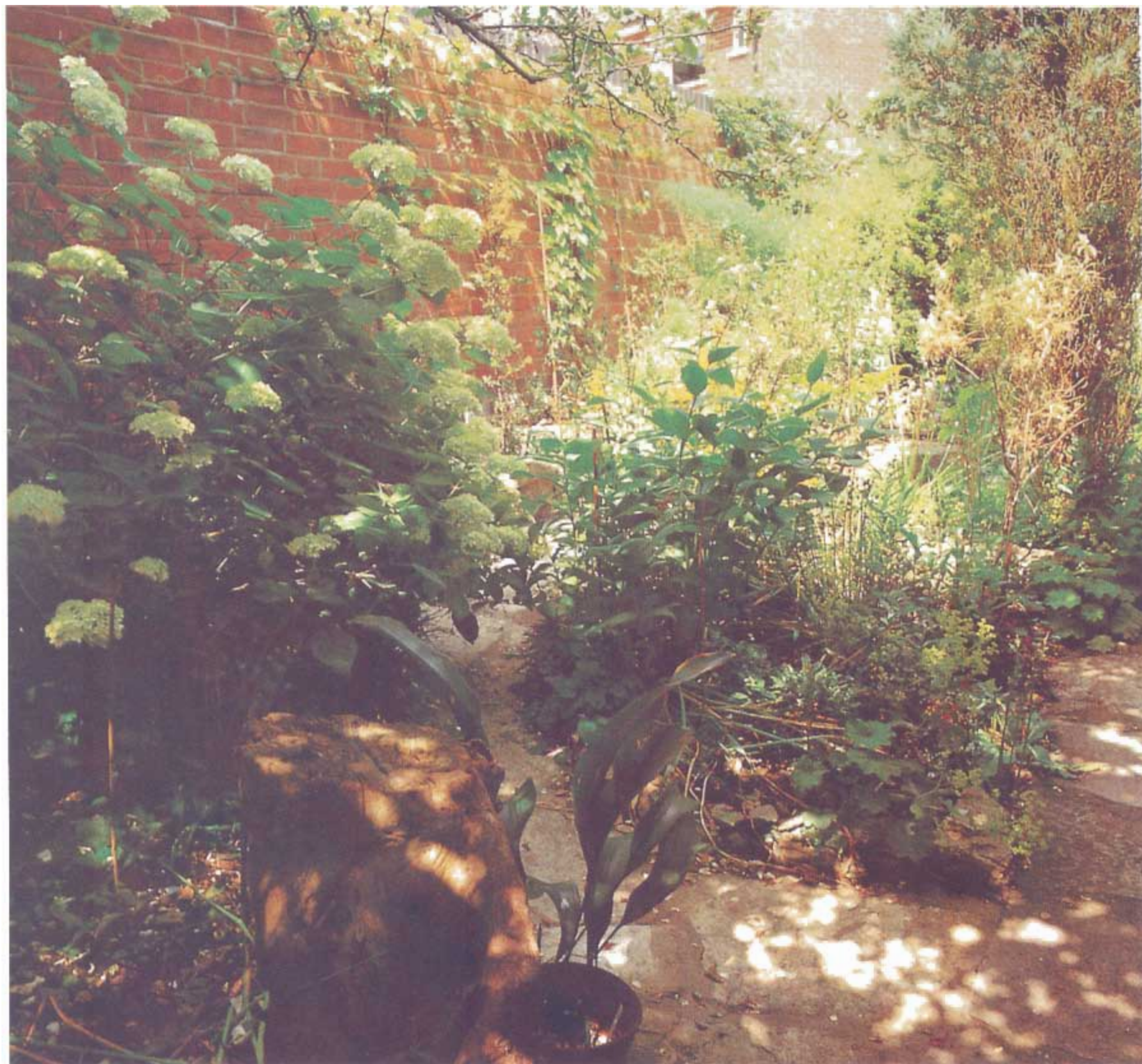
Vườn của Lys de Bray tại Wimborne. Dorset đặt nhiều chậu cây trên nền gạch để tạo vẻ mộc mạc trong vườn

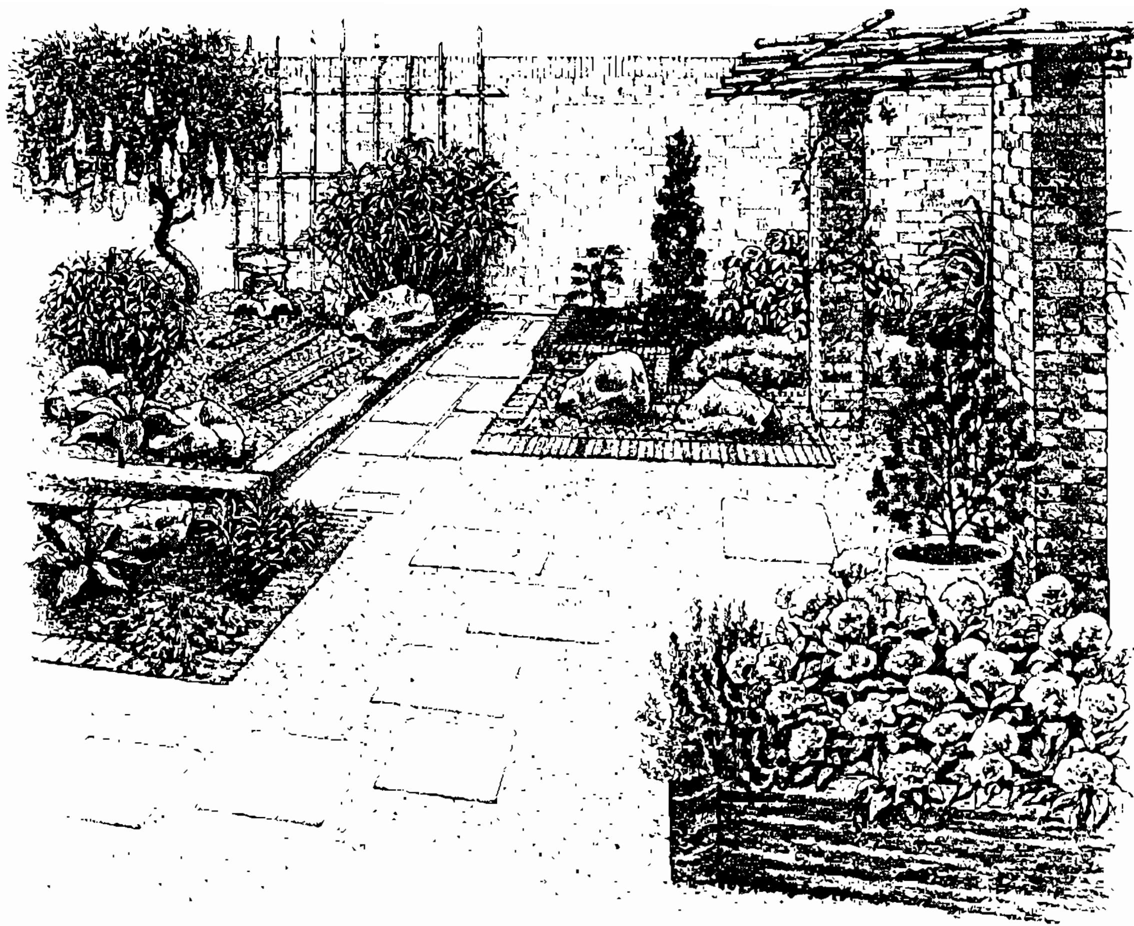
Vườn trồng nhiều cây nhưng sự sắp xếp khéo sẽ cho ta cảm tưởng vườn rộng hơn diện tích thật của nó. Đây là một lối đi trong góc vườn um tùm của Lys de Bray, nó có thể khiến du khách lạc bước

Một góc vườn mát mẻ để ngồi nghỉ của Lys de Bray. Cây cỏ um tùm tạo vẻ biệt lập cho góc vườn

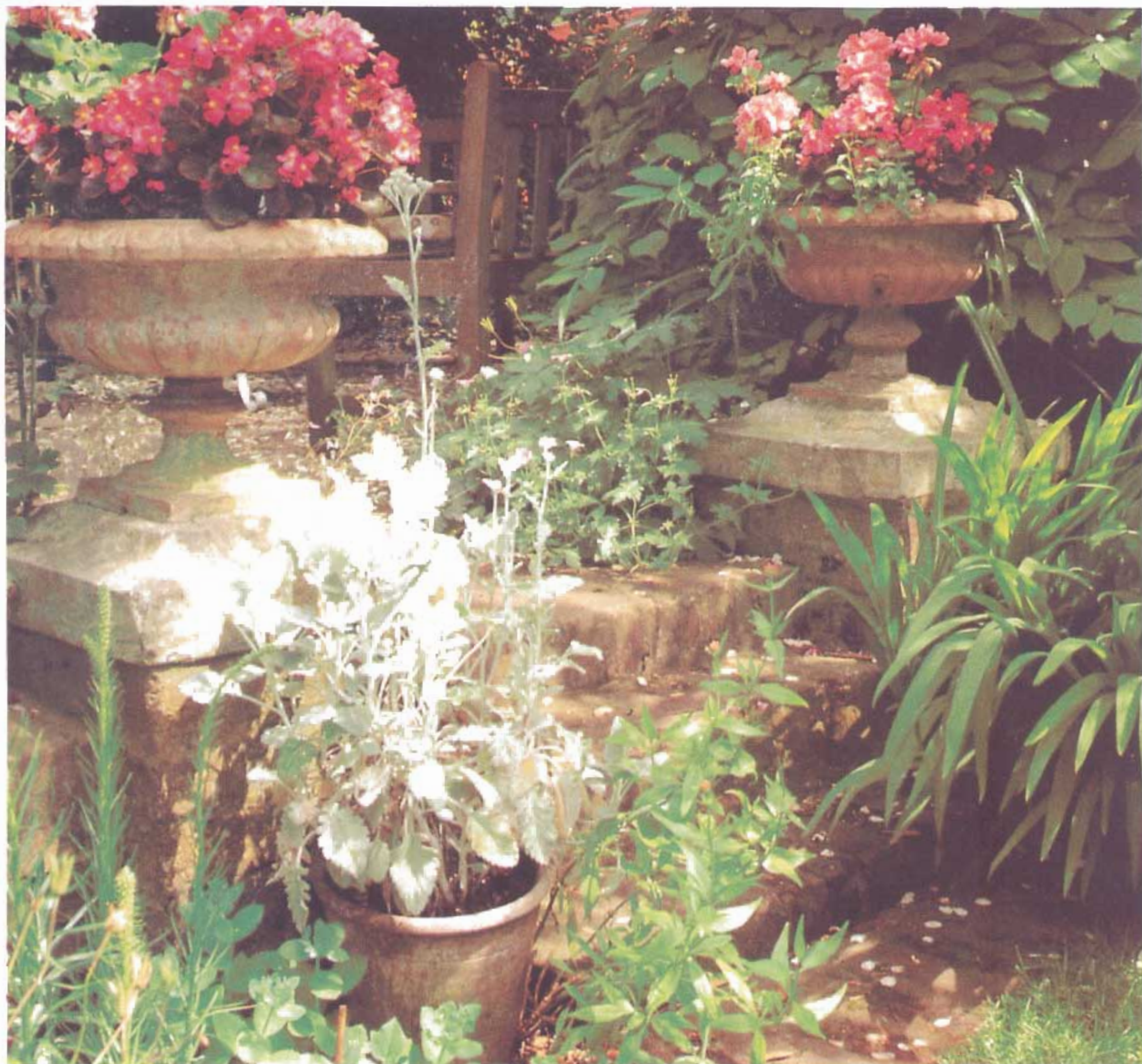
Khu chứa than củi gọn gàng chung với ngăn chứa thùng rác. Dùng vật liệu xây dựng đồng bộ với góc vườn.

Tường gạch bao quanh khu vườn của Lys de Bray được các cây bụi và dây leo che kín. Cây cối um tùm trước tường cũng có tác dụng tương tự.

Yên tĩnh và tách biệt – kiểu vườn Nhật Bản duy trì sự cân xứng giữa cây trồng và nền.

Trồng Geranium và Begonia trong hai chậu đá lớn, làm nổi bật tầng cây trồng trên mỗi lớp đất. Có thể trồng (cây) củ vào mùa thu, khi đã bứng cây Geranium và Begonia đi. Loại (cây) củ này sẽ ra hoa vào mùa xuân (của Lys de Bray).

Nơi hóng mát cũng cần có thêm một hồ nhỏ, tăng thêm cảm giác yên tĩnh. Băng ghế đá đặt chung với cây cỏ, tạo cảnh trí luôn hấp dẫn.

Xây gạch nâng cao góc vườn. Góc vườn cao được đổ đất trồng cây. Còn phần vườn lát gạch thì đặt các chậu hoa.

Lối đi lác đác hoa rẽ qua một góc vườn khuất nẻo, với hai chậu hoa vân anh lớn đặt hai bên (vườn Lys de Bray).

Sỏi được rải đều và ăn liền vào bê tông, rất dễ đi (vườn ông bà W.E.Ninnis)

Trong khu vườn Poole của ông bà Ninis tường xây làm đường ranh bao quanh vườn. Họ trồng cây tùng bách để khu vườn được xanh quanh năm.

Ở những góc vườn không cầu kỳ, không nên đặt những đồ gỗ kiểu mới, mà nên đặt một ghế gỗ cũ.

Một góc vườn khác của ông bà Nunnis. Thảm cỏ được chăm sóc tốt có tác dụng làm nổi bật các loại cây thân mảnh.

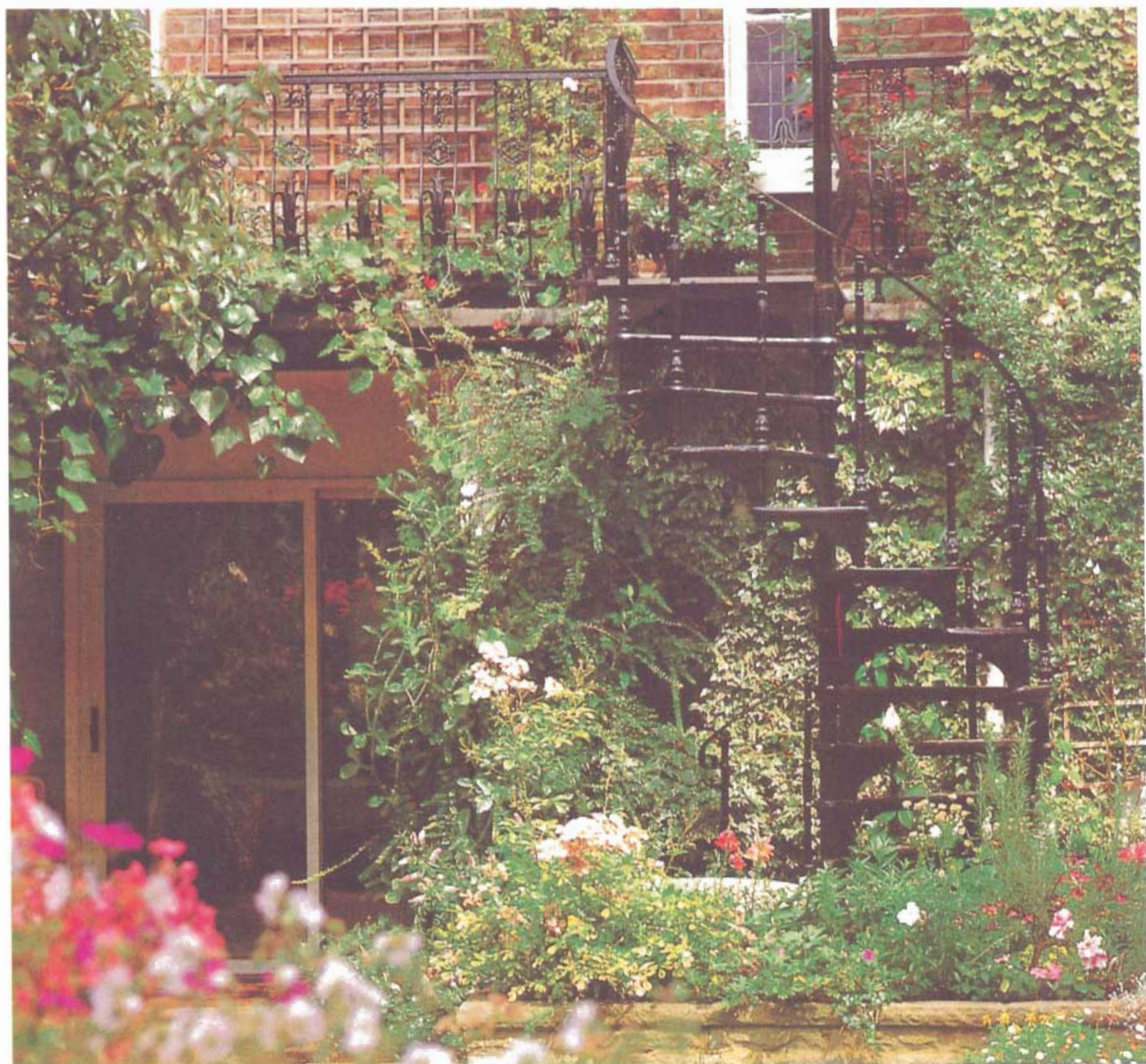
Đây là sự kết hợp rất khéo giữa gạch, sỏi. Cái chậu bằng sứ đặt trên bệ đá mới là điểm gây chú ý nhất.

Ông bà Nicholson đã trồng rất nhiều cây cối đủ màu sắc vào phần vườn nhiều ánh nắng ở vườn của họ tại London. Một phần sân được một cây lớn che mát, ở đó họ trồng các cây thân thảo, ngoài ra còn có gian dành cho dây leo.

Cần phải cân nhắc khi đặt pho tượng vào khu vườn nhỏ. Thế nhưng pho tượng được đặt trong khu vườn ông bà Nicholson đã tạo ra thế cân bằng hợp lý và trở thành tiêu điểm đẹp cho khu vườn mà không che lấp cây cối khác

Cầu thang hình xoắn ốc và ban–công bằng sắt rèn sẽ là một yếu tố làm tăng vẻ đẹp của khu vườn, đồng thời sẽ nối kết được ngôi nhà với khu vườn. Cánh cửa sân trong sẽ mở ra cho bạn nhiều lối vào vườn.

Ở ban–công có thể đặt các chậu hoa, cũng có thể làm chỗ cho các dây leo bò. Ban–công như vậy sẽ giúp che lấp phần tường gạch bên trong. Đồng thời tại đây, bạn có thể nhìn thấy mọi góc cạnh trong khu vườn của bạn. (Vườn ông bà D.B.Nicholson).

Xung quanh chân cầu thang dẫn lên sân trong lát gạch được đổ đất nâng nền (vườn ông bà D.B.Nicholson)

Xây đường gạch chia ranh vùng trồng cỏ, như vậy việc cắt cỏ sẽ dễ hơn. Từ đường gạch bước xuống một khu – trảng nền thấp hơn bao quanh là cây cối rậm rạp (vườn của ông bà D.B Nicholson).

Việc đổ đất tăng nền có nhiều ưu điểm : làm vườn cao lên, dễ trồng cỏ và nếu muốn trồng cây mình thích, chỉ việc thêm đất có chất dinh dưỡng cao (ông bà D.B.Nicholson).

Ở nơi có cây xanh nằm trên thảm cỏ xanh, việc thiết kế một cổng mái vòm (hay một vọng lâu) là hợp và nổi nhất

Bức tường rất cao trong vườn này (vườn của Greyfriars, Worcester) làm chỗ dựa cho các dây leo và cây bụi. Một cây cầu nhỏ có cây bergenia chạy dọc bên sườn phù hợp với bất kỳ vườn nào, cho dù ở đó có nước hay không.

Phần vườn này của gia đình Greyfriar chỉ cho ta cách làm sao kết hợp giữa sạn, gạch và vôi vữa. Kiểu này không đòi nhiều công chăm sóc hay bảo quản.

Nếu không đủ chỗ để xây một cái hồ theo đúng nghĩa, bạn có thể xây một hồ nhỏ như trên. Dùng gạch hình thoi để lát (National Trust).

Các bậc thang – thiết kế theo kiểu sỏi xen lẫn các tấm gạch cũ nối kết bằng ximăng. Phía đất trước là các cây đậu tỏa hương quanh năm, khoe đủ loại sắc hoa.

Một góc biệt lập tại khu vườn ở Twickenham của ông bà R.Raworth. Nền lát gạch và có đặt một vài chậu gốm ít tốn công chăm sóc, giản tiện mà hiệu quả.

Khu vườn Cheltenham này thuộc quyền sở hữu của vợ chồng W.A.Batchelor, được thiết kế đơn giản, trồng các hàng cây thấp và được trang trí thêm, tạo vẻ xanh tươi quanh năm.

Gara để xe ở sau nhà được ngụy trang bằng các cây cột và hồ nước, từ nhà hoặc sân trong nhìn ra vẫn có thể thấy được cảnh quang đẹp, dễ chịu. (Ông bà W.A.Batchelor).

Đặt cột trong vườn nhỏ sẽ tạo cảm giác nặng nề, ngột ngạt. Nhưng trên đây là sự kết hợp cân đối giữa cách thiết kế cột trong một khu vườn cỡ lớn, ăn khớp với cách bài trí vòm, làm vườn trở nên cao hơn.

Đặt tấm gương ở bức tường cuối hồ sẽ cho ta mở rộng tầm nhìn, đồng thời làm cho vườn như rộng hơn. Quanh miệng hồ trồng một vài bụi cây thân thảo.

Màu của cột, nền giống màu tường nhà, tạo nên một khối thống nhất giữa nhà và vườn (vườn của ông bà W.A Batchelor)

Bồn phun nước trong hồ tạo nên âm thanh êm tai, đồng thời làm nước hồ sinh động. (Vườn của ông bà W.A Batchelor)

Một ví dụ điển hình về cách trang trí lối vào sân sau hay vào tầng hầm sao cho sáng và đẹp. Điều cần thiết là kết hợp giữa nền và cây cối.

Phát hành tại :
Hiệu sách Nhà xuất bản Phụ Nữ
25 Nguyễn Thị Minh Khai Q.1
Điện Thoại : 8242157 - 8235079
Fax : 84.8235079